

GLASILO DRUŠTVA
ZNAJSTVENIH IN TEHNIŠKIH
PREVAJALCEV SLOVENIJE

GLASILO DRUŠTVA
 ZNANSTVENIH IN TEHNIŠKIH
 PREVAJALCEV SLOVENIJE

Mostovi letnik XXVI št. 2 str. 1 - 24 Ljubljana 1991

Uredniški odbor: Marisa Demšar, Vito Jazbin, Tomaz Longyka, Zvezko Mahoeck, Anton Omrca
 (glavni in odgovorni urednik), Ines Petkavac, Lidija Šega, Zvezko Mahoeck, Nedžad
 Župic - Ljubljana: Nada Colner - Fotografije: Gavin Viller - Stavski Marko Šinkov - Tekst:
 Ljubljana - izdaja dvakrat na leto - Avtorske članke honorarno - Naslov uredništva: Društvo znanstvenih
 in tehniških prevajalcev Slovenije, Ljubljana, Rakovškova cesta 57

Ljubljana 1991

Po mnenju Republiškega sekretariata za informiranje št. 23-91 z dne 20.5.1991 je glasilo oproščeno temeljnega in posebnega davka od prometa proizvodov.

© MOSTOVI

GLASILO DRUŠTVA
ZNANSTVENIH IN TEHNIŠKIH
PREVAJALCEV SLOVENIJE

Mostovi

letnik XXVI

št. 2

str. 1 - 54

Ljubljana 1991

Uredniški odbor: Narcis Dembskij, Viktor Jesenik, Tomaž Longyka, Zdravko Markošek, Anton Omerza (glavni in odgovorni urednik), Ines Perkavac, Lidija Šega, Savin Vilhar - **Likovno-grafično uredil:** Nedžad Žujo - **Lektorica:** Nada Colnar - **Fotografije:** Savin Vilhar - **Stavek:** Marko Šinkovc - **Tisk:** Tiskarna Ljubljana - Izhaja dvakrat na leto - Avtorske članke honoriramo - Naslov uredništva: Društvo znanstvenih in tehniških prevajalcev Slovenije, Ljubljana, Petkovškovo nabrežje 57

Workshop

Alan McConnell Duff: Crossing the Border

Terminology

Perkins: Is it a word or not a word?

Information

Novosti v Društvu

Financijski podatki

Poslovne prevajalce iz datal

Novi član Društva

Presentations

Savin Viljar: Slovko Bisgolinšek

Strokovni članki

Alan McConnell Duff: Crossing the border

Danka Jezovšek-Vanusa: Prvi prevajalski seminar ruskega jezika

Sommaire

Informations

Novosti v Društvu

Financijski podatki

Poslovne prevajalce iz datal

Novi član Društva

Présentations

Savin Viljar: Slovko Bisgolinšek

Articles professionnels

Alan McConnell Duff: Crossing the Border

Danka Jezovšek-Vanusa: Premier séminaire des traducteurs de langue russe

INFORMACIJE

PREDSTAVITVE

STROKOVNI ČLANKI

PREVAJALSKA DELAVNICA

PREVAJALSKI TISK

Atelier des traducteurs

Alan McConnell Duff: Crossing the Border

Terminology

Perkins: Is it a word or not a word?

Information Corner

DZTRS News

Cost Estimates

The Alice Abela Translators Symposium

New Members of the Association

Presentations

A Portrait of Slovko Bisgolinšek by Savin Viljar

Professional Papers

Alan McConnell Duff: Crossing the Border

Danka Jezovšek-Vanusa: First Russian Seminar

Vsebina

Informacije

☐ Novosti v Društvu	6
☐ Nekaj finančnih podatkov	9
☐ Posvetovanje prevajalcev iz dežel skupnosti Alpe-Jadran	12
☐ Novi člani Društva	15

Predstavitve

☐ Savin Vilhar: Slavko Blagotinšek	16
---	----

Strokovni članki

☐ Alan McConnell Duff: Crossing the border	19
☐ Darinka Jezovšek-Ivanuša: Prvi prevajalski seminar ruskega jezika	27

Prevajalska delavnica

☐ Narcis Dembskij: Slovensko-francoski slovar strojniških in komplementarnih izrazov, S - Ž	32
☐ Ines Perkavac: Si dice o non si dice?	44

Prevajalski tisk

☐ Maja Dolanc: Iz naših prevajalskih revij	45
☐ Špela Kutin: Jesenik, Dembskij: Slovensko-francoski slovar	46
☐ Marjan Golobič: Grad, Leeming: Slovensko-angleški slovar	48
☐ Objavljeno v Managerju	49

Contents

Information Corner

☐ DZTPS News	6
☐ Cost Estimates	9
☐ The Alpe-Adria Translators Symposium	12
☐ New Members of the Association	15

Presentations

☐ A Portrait of Slavko Blagotinšek, by Savin Vilhar	16
--	----

Professional Papers

☐ Alan McConnell Duff: Crossing the Border	19
☐ Darinka Jezovšek-Ivanuša: First Russian Seminar	27

Translation Workshop

□ Narcis Dembskij: A Slovene-French Dictionary of Mechanical Engineering and Related Terminology, S - Ž 32

□ Ines Perkavac: Si dice o non si dice? 44

Translation-Oriented Publications

□ Maja Dolanc: From Our Translation-oriented Periodicals 45

□ Špela Kutin: Jesenik, Dembskij: A Slovene-French Dictionary 46

□ Marjan Golobič: Grad, Leeming: A Slovene-English Dictionary 48

□ Published in the "Manager" 49

Sommaire

Informations

□ Nouvelles de l'Association 6

□ Quelques données financières de l'Association 9

□ Consultation des traducteurs des régions Alpes-Adriatique 12

□ Nouveaux membres de l'Association 15

Présentations

□ Savin Vilhar: Slavko Blagotinšek 16

Articles professionnels

□ Alan McConnell Duff: Crossing the Border 19

□ Darinka Jezovšek-Ivanuša: Premier séminaire des traducteurs de langue russe 27

Atelier des traducteurs

□ Narcis Dembskij: Vocabulaire slovène-français des termes concernant les constructions mécaniques, S - Ž 32

□ Ines Perkavac: Si dice o non si dice? 44

Publications des traducteurs

□ Maja Dolanc: De nos revues des traducteurs 45

□ Špela Kutin: Jesenik, Dembskij: Dictionnaire slovène-français 46

□ Marjan Golobič: Grad, Leeming: Dictionnaire slovène-anglais 48

□ Publié dans Manager 49

INFORMACIJE

Novosti v društvu

Od pomladi se je v društvu zgodilo precej novega. Preživali smo prvo zimo v novih poslovnih prostorih in z veseljem ugotovili, da smo imeli srečno roko pri izbiri ogrevanja. Termoakumulacijske peči so nas prijetno grele, z njimi je bilo lahko ravnati pa tudi poraba elektrike ni bila velika. Doživeli smo prvo krajo, nekdo nam je iz stranišča ukradel umivalnik in električni radiator, s katerim smo sušili stene. Nasploh imamo v hiši pogosto delavce. Stranišče so popravljali že dvakrat, tudi električno napeljavo na stopnišču je bilo treba nekajkrat popravljati. Glavno delo pa nas še čaka, to je popravilo strehe in žlebov. Oboje je že tako dotrajano, da ob močnejšem deževju zamaka na podstrešje in dobesečno lije na dvorišči. Tam se nabira vlaga, ki potem prodira po zidovih navzgor. Vendar bomo pred začetkom tega pomembnega popravila morali sprazniti podstrešje in odstraniti vso navlako, ki se je tam nabrala v dolgih letih. Priložnost bomo izkoristili za odvoz materiala, ki ga imamo v kleti, saj nameravamo klet urediti tako, da bo varna in uporabna. Vse to dokazuje, da smo kupili dobro ohranjeno stanovanje v zelo zanemarjeni hiši in da bomo sedaj potrebovali nekaj let pa tudi precej sredstev, da bomo hišo vsaj za silo uredili. Na vse te podrobnosti se moram kot poslovni tajnik vsaj nekoliko spoznati, saj sem prevzel tudi funkcijo predsednika hišnega sveta.

Nekaj prevajalcev se je že navadilo na vhod s Trubarjeve ulice, ki je bolj prijeten in primernejši od uradnega. Tudi parkirni prostor za nekaj

minut se tam lažje najde kot na Petkovškovem nabrežju, kjer imamo namen rezervirati dve parkirni mesti. V tem času, tj. v letu in pol, odkar smo v novih prostorih, se je zasebna dejavnost v naši ulici tako razmahnila, da smo dobesečno obdani z lokalčki - butiki, bifeji in podobnimi lokali, ki dajejo Trubarjevi ulici poseben čar, s tem pa je tudi pot do društvenih prostorov zanimivejša.

Spomladanski seminarji so potekali po programu. Najprej je Nino Principato (ki je postal naš član) s skupino dvajsetih prevajalcev nadaljeval s pravno terminologijo pri prevajanju v italijanski jezik. Naslednji seminar je vodil dr. Pavel Apovnik, Slovenec iz Avstrije, ki je s predloženimi glosarji, z razlago in odgovori na vprašanja navdušil štiriintrideset prevajalcev. Gradivo s tega seminarja bomo objavili v prihodnji številki. Z gospodom Apovnikom smo se dogovorili za trajnejše sodelovanje, zato bo spomladi pripravil še en seminar za naše člane. Alan Duff je svoj seminar o poslovnem angleškem jeziku izpeljal odlično, tako kot vedno, na koncu pa je vseh štiriintrideset udeležencev navdušil z uporabo sodobnih metod, saj so ustrezne termine iskali po metodi, imenovani "brain storming". Gospod Duff je zdaj naš stalni sodelavec, kljub temu da je zelo zaposlen, zato nam je bilo v čast, ko se je včlanil v naše društvo.

Novost na področju usposabljanja prevajalcev je bil ruski seminar, ki se ga je udeležilo trinajst prevajalcev; število je zadovoljivo, če

vemo, da je sedaj prevajanja v ruskem jeziku vedno manj. Seminar je odlično pripravila Darinka Jezovšek-Ivanuša, ki se je dela lotila točno po navodilih za delo izobraževalne komisije, ki pa so bila takrat oblikovana šele kot koncept. Predavala sta prof. Sever in prof. Lobačova s Filozofske fakultete, Nikolaj Safonov pa je prispeval tematsko razpravo. Gradivo s seminarja objavljamo v tej številki.

Z ruskim seminarjem smo povečali število jezikov, za katere pripravljamo seminarje, na šest. Angleški, italijanski in nemški seminar naj bi bili temelj izobraževanja, zato bodo potekali dvakrat na leto. Slovenski, francoski in ruski seminar pa naj bi pripravljali po enkrat na leto.

Načrtujemo tudi zanimive novosti, le da še ne vemo, kdaj bodo na programu. Gre za seminar o lektoriranju slovenskih besedil, ki ga pripravlja Nada Colnar, Nevenka Ljeskovac-Bura pripravlja seminar o konsekutivnem prevajanju, Marjan Golobič pa delavnico o uporabi računalnika pri prevajanju.

Omeniti moramo, da se v zvezi z usposabljanjem prevajalcev obetajo pomembne novosti. Gre za ustanovitev mednarodnega centra za usposabljanje strokovnih prevajalcev. Ne vemo še, kje center bo, niti, kdaj bo začel delovati, pomembno je predvsem to, da se bo društvo dejavno vključilo v izvedbo projekta.

Verjetno bomo kaj določnejšega izvedeli čez leto dni na posvetovanju prevajalcev iz dežel skupnosti Alpe-Jadran, ki ga bo pripravilo društvo. Vsekakor moramo pri pripravi izobraževanja za naše člane računati na obstoj in delovanje tega centra, saj bi bilo nesmotrno, če ga ne bi izkoristili.

Ena od pomembnih organizacijsko-strokovnih nalog v tem času je bila izdelava poslovnika društva. Najprej smo se lotili popisa dejavnosti, nato smo nalogo razdelili v tri stopnje. Na podlagi popisa dejavnosti smo izdelali opise del organov društva (upravni odbor, komisije, zaposleni v društveni pisarni). Ko je upravni odbor opise potrdil, smo na drugi stopnji obdelali delitev dela in ovrednotili delovna mesta, s tem pa tudi na novo točkovali dela zaposlenih.

O posvetovanju prevajalcev, ki ga pripravljamo za jesen leta 1992, bo govor v drugem prispevku, tu omenimo le nekaj zanimivosti. Zamisel o posvetovanju se je porodila že leta 1987 na posvetovanju v Portorožu, ki smo ga pripravili skupaj s hrvaškimi prevajalci. Nanjo smo se potem večkrat spomnili, ko pa so lani politične razmere postale primerne za njeno uresničitev, smo začeli resneje razmišljati o projektu posvetovanja prevajalcev iz dežel skupnosti Alpe-Jadran. Tako smo spomladi o tem dvakrat razpravljali na sejah upravnega odbora, na avgustovski seji pa smo potrdili sestavo organizacijskega in redakcijskega odbora ter sprejeli okvirni terminski načrt dela. Na naslednji, septembrski seji upravnega odbora smo obravnavali vsebino posvetovanja, ki naj bi jo dokončno izoblikoval redakcijski odbor, ter prvič dobili vpogled v predračun posvetovanja. Tukaj torej le nekaj o zgodovini priprav na posvetovanje, več o njem pa v posebnem članku.

Spomladi smo opravili pomembno nalogo, ki ima toliko večjo težo, ker smo jo izpeljali tako, da se je povezovalo deset društev na republiški ravni. Šlo je za zakon o dohodnini, ki je vse avtorje izenačil z obrtniki in jim naložil kup

nepotrebne dela, stroškov in prispevkov. Imeli smo več sestankov koordinacije društev, ki jih je vodil direktor Avtorske agencije gospod Oman, končni rezultat naše dejavnosti pa je bil, da so v Skupščini Republike Slovenije preključila določila iz zakona o dohodnini ter ponovno uveljavili določila, ki so veljala leta 1990. O tem smo člane sproti obveščali v informacijah na hrbtnih straneh cenikov.

Neprijetnost, ki jo moramo omeniti, je izključitev članov zaradi neplačane članarine. Leta 1990 smo izključili 30, letos pa še 40 članov, to pa je kar 6,7 odstotka vseh članov.

Upam si trditi, da članarina v višini neto honorarja za poldrugo stran prevoda v slovenski jezik ni tisto, kar bi vplivalo na neizolnjevanje obveznosti do društva; vzrok je nerednost članov, to pa ne more biti pohvalno za ljudi, ki se s strokovnim prevajanjem poklicno ukvarjajo.

Še nekaj besed o "večni" temi - o neplačevanju računov. Še enkrat moram poudariti, da s tem, ko društvo prevzame obveznost za izstavitev računa za prevajalsko storitev, ne prevzame v celoti tudi obveznosti izterjave plačila. Večinoma dobi prevajalec naročilo neposredno od naročnika prevoda, zato je njegova naloga, da si pri prevzemu naročila zagotovi plačilo. V pomoč vam je lahko računovodkinja društva, ki vas bo poučila o akceptnem nalogu in bariranem čeku, dveh instrumentih za zavarovanje plačil. Vsak prevajalec se mora potruditi, da si bo sam zagotovil zavarovanje plačila, namesto da si zmotno predstavlja, da bo za plačilo poskrbela strokovna služba društva. Šele takrat, ko se bodo prevajalci zavedali, da so naročilo sprejeli sami, da so obračun izstavili sami, da je društvo račun samo izstavilo v njihovem imenu in da morajo sami poskrbeti za plačilo računa (pri tem pa jim v društvu ponujamo vse strokovne nasvete), bo to vprašanje bolje rešeno, tako za prevajalce kot za društveno pisarno.

A. O.

Nekaj finančnih podatkov

Doslej smo dejavnost našega društva prikazovali le atributivno, samo na občnih zborih smo članom postregli z numeričnimi podatki o poslovanju v letu, ki je minilo. Tokrat pa se je upravni odbor odločil, da našo dejavnost tudi v Mostovih prikažemo z nekaj številkami.

Finančno poslovanje v letu 1990 po dejavnostih

Prvič smo stroške in dohodke za leto 1990, ki jih izkazuje bilanca, razdelili po posameznih dejavnostih društva.

Stroški v letu 1990 po dejavnostih v 000 din

dejavnost	osebni dohodki	neposredni stroški	splošna režija	naložbe	skupaj
članstvo	21,6	28,9	8,4	6,6	65,5
ceniki	21,6	13,8	8,4	6,6	50,4
seminarji	193,0	56,7	75,6	59,2	384,5
knjižnica	10,6	6,8	4,2	3,3	24,9
Mostovi	161,3	106,8	63,1	49,5	380,7
skupaj strokovna dejavnost	408,1	213,0	159,7	125,2	906,0
servis za prevajalce	570,5	43,4	223,3	175,1	1.012,3
SKUPAJ	978,6	256,4	383,0	300,3	1.918,3

Dohodki v letu 1990 po dejavnostih v 000 din

dejavnost	dohodki od faktur	neposredni dohodki	članarine, ostalo	skupaj
članstvo	63,8	-	11,6	75,4
ceniki	48,8	-	9,0	57,8
seminarji	377,2	125,2	68,1	570,5
knjižnica	24,4	-	4,3	28,7
Mostovi	371,6	42,1	67,6	481,3
skupaj strokovna dejavnost	885,8	167,3	160,6	1.213,7
servis za prevajalce	990,9	-	21,4	1.012,3
SKUPAJ	1.876,7	167,3	182,0	2.226,0
struktura v %	84,3	7,5	8,2	100,0

Iz tabel sta razvidna predvsem dva zbirna podatka: za osebne dohodke porabimo polovico vseh sredstev, več kot 84 odstotkov celotne dejavnosti društva pa se financira iz dohodkov od izstavljenih faktur.

Verjetno bodo bolj zanimivi ali pa vsaj nazorni naslednji kazalci.

Izračunali smo jih iz finančnega poročila za leto 1990, ki smo ga razdelili po dejavnostih:

- skupni stroški društva na izdan račun - 384 din
- stroški servisa za prevajalce na račun - 202 din
- stroški izdajanja cenika na izdan cenik (900 izvodov) - 12.600 din
- stroški izdaje cenika na člana - 21,70 din
- stroški seminarja na udeleženca - 2.400 din
- stroški Mostov na izvod (stroškovna cena) - 272 din
- skupni letni stroški za strokovno dejavnost na člana - 1.560 din, to je protivrednost 10 članarin v letu 1990.

Od 100 din stroškov društva porabimo za:

- plače 51,00 din,
- režijo 20,00 din,
- naložbe 15,60 din,
- neposredne stroške strokovne dejavnosti 13,40 din.

Od 100 din dohodkov porabimo:

- 45,50 din za stroške servisa za prevajalce,
- 17,30 din za seminarje,
- 17,10 din za Mostove,
- 6,30 din za druge strokovne dejavnosti,
- 13,80 din za dobiček, ki se ga prenese v naslednje leto.

Iz teh kazalcev je razvidno, kakšni so stroški za izdajanje cenikov in Mostov ter pripravo seminarjev. To, da so dejanske cene (članarina in kotizacija za seminarje) bistveno nižje od navedenih, pa je zasluga našega samofinanciranja iz dohodka, ki ga ustvarja servis za prevajalce. Večji ko bo ta dohodek, več strokovnih dejavnosti za prevajalce bomo lahko pripravili, zato imejte to v mislih takrat, ko vas skuša naročnik prevoda prepričati, da fakture izstavite mimo društva.

Prikaz strukture stroškov od leta 1987 do 1990

Da bi članom prikazali smeri gibanja posameznih najpomembnejših stroškov v zadnjih štirih letih, smo pripravili naslednjo tabelo:

v %

leto	osebni dohodki	materialni stroški	naložbe	strokovna dejavnost	skupaj
1987	57,1	26,8	3,0	13,1	100
1988	55,7	26,9	-	17,4	100
1989	50,6	24,6	15,0*	9,8	100
1990	44,9	28,9	15,6	10,6	100

* Pri tem podatku so upoštevana samo tista sredstva za nakup poslovnih prostorov, ki so izvirala iz tekočih sredstev za leto 1989.

○ Navedene podatke je treba obrazložiti. Najočitnejše je padanje deleža osebnih dohodkov, to pa pomeni razmah in razširitev dejavnosti, pa naj gre za strokovno dejavnost ali za naložbe. Ti dejavnosti sta v prvih dveh letih skupaj obsegali dobrih 15%, v zadnjih dveh letih pa že okrog 25% vseh stroškov. Materialni stroški nekoliko naraščajo, vendar njihov delež ni odvisen le od dejanskih stroškov, ampak tudi od naše politike prevajalskih tarif, saj vse te stroške krijemo iz dohodkov od izstavljenih faktur. Podatkov o deležu stroškov za strokovno dejavnost ni moč razložiti popolnoma enostavno, saj se je ta dejavnost iz leta v leto spreminjala (leta 1987 je bilo posvetovanje v Portorožu, leta 1988 smo izdali Golobičev glosar), le izdajanje Mostov je bilo ves čas stalno. A kakor koli že, delež stroškov za strokovno dejavnost naj ne bi bil manjši od 10%, delež osebnih dohodkov ne bi smel preseči 50%, materialni stroški pa ne 30%. Potemtakem naj bi nam za naložbe ostal približno 10-odstoten delež vseh stroškov.

Prikaz realnih osebnih dohodkov, izraženih v številu strani

Nekako smo se že navadili, da v teh negotovih časih jemljemo kot osnovo neto ceno za stran prevoda iz tujega v slovenski jezik, ki po ceniku z dne 1.9.1991 znaša 300 din. Vsi vemo, da znaša letna članarina 1,5 strani (po veljavnem ceniku na dan plačila članarine). Tudi pri Mostovih honoriramo stran originalnega članka enako kot stran prevoda, cena prirejenih člankov in glosarjev je enaka ceni 0,8 strani, informativnih pa 0,6 strani. Tudi predavatelje na seminarjih plačujemo po straneh, 2 strani za uro seminarja.

Tako se mi je porodila zamisel, da bi tudi osebne dohodke zaposlenih v društveni pisarni izmeril s tem merilom, toliko bolj je to upravičeno zato, ker so dohodki od izdanih faktur (ki s spremembami tarif nikakor ne nihajo tako močno, kot bi si kdo mislil), temeljni vir naših plač.

Gibanje povprečnih prevajalskih tarif, povprečnih bruto plač na delavca pisarne in plač, izraženih v straneh, po polletjih od leta 1987 do leta 1991 prikazuje spodnja tabela:

obdobje	povprečna tarifa v din	povprečna bruto plača na mesec v din	realna plača v številu strani
I. 1987	0,39	46,00	118
II. 1987	0,59	81,00	137
I. 1988	1,36	199,00	146
II. 1988	2,37	280,00	118
I. 1989	6,42	1.100,00	171
II. 1989	32,17	4.706,00	146
I. 1990	102,14	15.850,00	155
II. 1990	141,80	22.468,00	158
I. 1991	188,67	26.120,00	138
4,5 - letno povprečje			141

Tabela potrebuje nekaj pojasnil. Vse vrednosti so izražene v dinarjih iz leta 1990. Bruto plačo smo vzeli v obravnavo zato, ker primerjava neto plač zaradi različnih prispevnih stopenj ni mogoča.

Ti podatki so zelo koristni, saj so skupaj z drugimi pokazali, da so bruto plače v letošnjem letu močno upadle, če jih merimo s številom strani. Na podlagi teh podatkov je upravni odbor sprejel ustrezne popravke, hkrati s tem pa tudi sklep, naj se raven realnih plač zaposlenih v bodoče izraža v številu strani.

Toliko številčnih podatkov smo pripravili od zadnje številke Mostov. Nekaterim se bodo zdeli odveč, drugim bodo odstrili pogled na dogajanje v društvu, ki ga še ne poznajo, upam pa, da smo s tem le napravili korak naprej, kar se tiče boljšega obveščanja.

A. O.

Posvetovanje prevajalcev iz dežel skupnosti Alpe-Jadran

Najpomembnejša informacija o delovanju društva od izida prejšnje številke Mostov je vsekakor novica o pripravah na posvetovanje prevajalcev iz dežel skupnosti Alpe-Jadran.

Za pripravo posvetovanja smo se odločili, ker smo bili slovenski prevajalci z osamosvojitvijo odrezani od mednarodnega sodelovanja, ki je potekalo prek Zveze znanstvenih in strokovnih prevajalcev Jugoslavije v Beogradu. Stike smo ohranili le s hrvaškim in bosanskim društvom prevajalcev. S posvetovanjem prevajalcev želimo navezati mednarodne stike s sosedi. Ker je geografsko področje, ki je zanimivo za naše posvetovanje, pravzaprav regija Alpe-Jadran, želimo delovati znotraj delovne skupnosti Alpe-Jadran, in sicer pri gospodarski komisiji. Cilj našega posvetovanja je vzpostaviti povezave med prevajalci iz dežel skupnosti Alpe-Jadran.

Prva seja redakcijskega odbora

S temi izhodišči smo se lotili priprav na posvetovanje. Najtežja in najpomembnejša naloga je bila v posameznih deželah skupnosti Alpe-Jadran poiskati primerne prevajalce in jih povabiti k sodelovanju. Imeli smo srečo, da smo v redakcijski odbor posvetovanja lahko vključili naslednje člane:

- Pavla Apovnika, Avstrija
- Diomiro Bajc, Italija
- Julianno Dudás, Madžarska
- Vladimirja Ivirja, Hrvaška
- Alana McConnella Duffa, Slovenija
- Ines Perkavac, Slovenija
- Lidijo Šega, Slovenija.

Redakcijski odbor posvetovanja (RO) se je na prvi seji sestel 26.9.1991 v Ljubljani in sprejel dva pomembna sklepa.

1) Vsebina posvetovanja, o kateri bomo obvestili povabljeni referente, je naslednja:

A Vpliv gospodarsko-političnih razmer in sociolingvistični status jezikov dežel skupnosti Alpe-Jadran

- A1 Problematika terminologije ob spreminjanju političnih in gospodarskih razmer
- A2 Sociolingvistični položaj posameznih jezikov v regiji Alpe-Jadran
- A3 Vloga manjšin v jezikovnih povezavah

B Strokovno usposabljanje prevajalcev

- B1 Oblike rednega šolanja prevajalcev in nove možnosti
- B2 Strokovno izpopolnjevanje prevajalcev
- B3 Sodelovanje in povezovanje dežel skupnosti Alpe-Jadran v procesu izobraževanja prevajalcev
- B4 Družbeni status prevajalca v posameznih deželah

C Povezovanje in sodelovanje prevajalcev iz dežel skupnosti Alpe-Jadran

- C1 Stiki med posameznimi prevajalci
- C2 Povezovanje prevajalskih združenj in ustanov
- C3 Skupni projekti (glosarji, kontrastivne študije, prevajalski priročniki)

2) Vabila bomo poslali prevajalcem in združenjem prevajalcev v naslednjih deželah:

- Avstriji
- Bavarski
- BiH
- Hrvaški
- Italiji
- Madžarski
- Sloveniji
- Švici

S temi sklepi je redakcijski odbor posvetovanja opravil svojo prvo nalogo, delo pa bo nadaljeval po novem letu, ko bo ocenjeval in izbiral prispele referate.

Predstaviti moram še člane organizacijskega odbora posvetovanja (OO), ti so:

- Slavko Blagotinšek, DZTPS
- Marjan Golobič, DZTPS
- Tomaž Longyka, DZTPS
- Anton Omerza, DZTPS
- Stefaniya Pieruzzi, TTC Avditorij
- Savin Vilhar, DZTPS

Glavne naloge organizacijskega odbora posvetovanja v prvem obdobju priprav so bile naslednje:

- formiranje redakcijskega odbora v mednarodni sestavi,
- vodenje komuniciranja (pisno, telefonsko, osebno) med člani obeh odborov in povabljenimi referenti,
- priprava pravilnika o sponzorstvu in razdelitev nalog pri pridobivanju sponzorjev,
- priprava finančnega predračuna posvetovanja.

To so glavni podatki o pripravi posvetovanja, sedaj pa si bom dovolil dodati še nekaj pojasnil.

Vsi naši člani, ki so obiskali kako posvetovanje pri nas, lahko iz vsebine posvetovanja prevajalcev iz dežel skupnosti Alpe-Jadran ugotovijo, da so teme izbrane skrbno, da ni preveč teorije in da je poudarek na dvojem:

- 1) Na pridobitvi celostne informacije iz dežel skupnosti Alpe-Jadran (teme A2, B1, B2, B4).
- 2) Na praktičnih možnostih povezovanja dežel skupnosti Alpe-Jadran (teme B3, C1, C2, C3).

Druge prednost posvetovanja je, da smo k sodelovanju povabili prek 100 referentov, od tega polovico iz tujine, in upamo, da bomo lahko izbrali med 20 do 30 najboljšimi referati; izbor bo seveda opravil mednarodni redakcijski odbor. Kdor pozna prakso pri pripravi posvetovanj na Ohridu in v Hercegovnem, ve, da so tam v program uvrstili prav vse referate, ki so jih prejeli.

Tretja prednost posvetovanja prevajalcev iz skupnosti Alpe-Jadran je, da ga pripravljamo z zavestno željo po vzpostavitvi povezav med prevajalci in v tem vsi vidimo korist za prihodnost. To stališče se je izoblikovalo v pogovorih s tujci, člani redakcijskega odbora. Skupna korist prevajalcev in združenj prevajalcev v deželah skupnosti Alpe-Jadran, ki jo bo prinesla uspešna izvedba posvetovanja, je glavna spodbuda za vse.

Seveda pa ne smemo zanemariti finančne plati posvetovanja. Organizatorji se zavedamo, da so časi, ko se je podobnih posvetovanj udeleževalo več kot 200 ljudi, minili, zato nikakor ne smemo pričakovati tako množične udeležbe. S tem torej postane pomembnejše pridobivanje sponzorjev, saj moramo iz tega vira zagotoviti toliko sredstev, da bo višina kotizacije za posvetovanje znosna.

Na koncu naj navedem še najpomembnejše podatke in roke.

Uradni jeziki posvetovanja še niso določeni, to bomo storili ob razpisu posvetovanja. Načrtujemo, da bomo posvetovanje razpisali maja leta 1992, izvedli pa oktobra 1992 v Portorožu.

Uspešna izvedba posvetovanja prevajalcev iz dežel skupnosti Alpe-Jadran bo našemu društvu in njegovim članom prinesla veliko koristi, predvsem na izobraževalnem in terminološkem področju. Če pa bo posvetovanje postalo redna oblika srečanj prevajalcev teh dežel, bomo dosegli končni cilj, ki smo si ga zastavili. Vsi, ki sodelujemo pri pripravi, se bomo trudili, da bomo ta cilj dosegli.

A. O.

Novi člani društva

Nadaljujemo z objavljanjem seznama novih članov, ki smo jih v društvo sprejeli od marca do septembra 1991.

Berisha, Halil **alb.**
 Božič, Branka **angl.**
 Černilec, Jana **angl.**
 Davis, Margaret **angl.**
 Devidé-Atanasov, Jadranka **nem.**
 Dolenc, Boža **angl.**
 Gačnik-Gombač, Lidija **rus.**
 Gorjup-Posinkovič, Vida **ital.**
 Hoffman, Irena **angl.**
 Hribar, Helena **nem.**
 Karanjac, Jasna **nem.**
 Kastelic, Slavko **ital.**
 Kobe, Tomaž **nem.**

Kolenc, Dušan **fra.**
 Kostanjšek, Gertrude, **nem.**
 Kukovec, Ankica **nem.**
 Leskovec, Alfred **nem.**
 Mahne, Julijana **angl.**
 Maurovič, Silvana **sh.**
 McConnell Duff, Alan **angl.**
 Mrva, Blaž **nem.**
 Musizza, Elio **ital.**
 Müller, Borut **rus.**
 Naka, Nina **mak.**
 Periček, Vesna **rus.**
 Petelinšek, Bernarda **angl.**

Počinka, Abdulaziz **tur.**
 Poklar, Franc **ital.**
 Povše-Kastrevc, Marinka **rus.**
 Prestor, Ciril **nem.**
 Principato, Antonino **ital.**
 Ramiz, Hodža **alb.**
 Rupar, Marija **angl.**
 Teran, Darja **angl.**
 Tomšič, Tadeja **nem.**
 Vrbinc, Marjeta **angl.**
 Vukelj, Breda **angl.**
 Weber, Alenka **špa.**
 Žiberna, Biserka **nem.**

PREDSTAVITVE

Savin Vilhar

Predstavljamo vam

Slavko Blagotinšek

Skoraj vsi ali pa vsaj številni prevajalci zelo dobro poznamo našega prizadevnega prevajalca Slavka Bagotinška. Zaradi obsežnega strokovnega znanja predvsem na področju ekonomskih znanosti je odličen

prevajalec. Ker pa je prevajalcem tudi dober tovariš in prijatelj, nam je v veliko veselje, da ga poznamo. Pogosto nam pomaga. Da bi ga še bolje spoznali, smo ga prosili, naj najprej pove kaj več o sebi.

Doma sem iz Celja in številni prijatelji ter sošolci, ki me poznajo iz Celja, me v šali imenujejo tudi "celjski grof". Tako so me imenovali zato, ker sem po drugi svetovni vojni pomagal obnoviti celjsko gledališče in sem v drami Celjski grofje igral nekega celjskega grofa.

Po maturi na gimnaziji v Celju sem jeseni leta 1946 prišel v Ljubljano, kjer sem se najprej vpisal na pravno fakulteto, dve leti kasneje pa prestopil na ekonomsko fakulteto.

Leta 1952 sem začel delati v zunanji trgovini. To je bila moja prva zaposlitev in od takrat pa vse do leta 1983 sem delal v zunanji trgovini na različnih področjih. Seveda je dobro znanje tujih jezikov prvi pogoj za delo v zunanji trgovini. Prav mi je prišlo znanje tujih jezikov, in sicer nemščine in francoščine, ki sem se ju začel učiti že pri sedmih letih, kasneje pa, ker je delo tako zahtevalo, sem se naučil še angleščine. V času službovanja sem seveda spoznal, da je znanje tujih jezikov zelo pomembno, saj brez tega ni uspešne mednarodne trgovine. Moj nekdanji sodelavec v podjetju Intertrade IBM Tomaž Longyka mi je leta 1983 svetoval, naj se včlanim v Društvo znanstvenih in tehniških prevajalcev Slovenije (DZTPS), ker sem pač že prej, pri svojem rednem delu, veliko prevajal, sicer ne kot prevajalec, ampak pri raznih pogovorih; seveda sem ga poslušal.

Oglasil sem se pri takratni predsednici DZTPS, gospe prof. Doris Debenjak, ki me je sprejela v društvo.

Spomladi leta 1984 je bila pisarna društva zaradi kadrovskih težav v nezavidljivem položaju, saj preprosto ni bilo več nikogar, ki bi opravljal administrativna in druga dela. Ker sem se malo prej upokojil, sem seveda imel nekoliko več časa kot drugi, in prostovoljno sem se javil za opravljanje vseh del, ki jih zmorem, v pisarni društva, takrat še na Resljevi cesti. Knjigovodske posle je opravljala honorarna knjigovodkinja, vse drugo, kar se tiče pošte, banke, stikov z naročniki in našimi prevajalci, pa sem v glavnem opravljal sam vse do jeseni, včasih tudi po ves dan. Tako sem osebno in po telefonu, ob posredovanju gradiva za prevajanje spoznal veliko kolegov in sedanjih prijateljev. Delo, ki sem ga takrat opravljal, me je zelo

veselilo, ker sem vedel, da društvo mora delovati tako, kot da je vse v redu. In delovalo je tako. Ob tem moram povedati, da je bila to zelo dobra šola, in spoznal sem, kot sem že povedal, številne kolege, ki so tudi meni kot novemu članu društva s svojimi nasveti veliko pomagali.

Iz vsega povedanega je seveda jasno, da so vaše izkušnje iz gospodarstva, če naj tako rečem, zunaj društva, zelo bogate, seveda pa so tudi izkušnje, pridobljene pri delu v društvu in v pisarni, ki je pomemben dejavnik, zelo pestre. Zato se kar ponujata naslednji vprašanji, prvič:

Kakšen je pravzaprav pomen prevajalskega društva za naše gospodarstvo?

Že v času službovanja, ko sem delal v zunanji trgovini, sem se prepričal, kako pomembno je delo strokovnega prevajalca, tudi znanstvenega in tehniškega, kakor pove že ime našega društva. Poleg tega, mimogrede povedano, sem bil v društvu član nadzornega odbora, dve mandatni obdobji pa sem član in tajnik upravnega odbora. Prevajalci z dobrimi prevodi pogosto rešujejo podjetja. Delo ni lahko, je precej težko, vezano na včasih težko razumljivo ali šele nastajajočo terminologijo. Prevajalci povezujejo podjetja in našo deželo z drugimi, pogosto tujimi podjetji in končno tudi z drugimi deželami v Evropi in v svetu.

In še drugo, sicer kratko, a za nas zelo pomembno vprašanje: Kaj DZTPS pomeni prevajalcem?

Pri naših, nekdanj jugoslovanskih podjetjih in ustanovah pa tudi pri naših sosedih v tujini sem pogosto imel priložnost ugotoviti, da ima DZTPS zelo velik ugled, in to zaradi kakovostnega prevajanja. Kaj sploh je DZTPS? To je prostovoljno združenje dobrih prevajalk in prevajalcev Slovenije, ki seveda sodelujejo tudi s prevajalci onstran naših meja. Menim, da DZTPS, ki ga predstavljamo vsi člani, članom pomeni to, da si drug drugemu pomagamo, sodelujemo, svetujemo in s tem bogatimo ne samo naše prevajalsko znanje, ampak tudi, in to je po mojem mnenju zelo pomembno, medsebojno razumevanje za najrazličnejše težave. Preprosto bi dejal, da smo velika družina na tem področju v Sloveniji, in moram reči, da tako na nas gledajo tudi naročniki, pa najsi bodo to

podjetja ali ustanove. Najbrž to občutimo mnogi ali pa vsi, kajti kamor koli pride kak naš prevajalec in pove, da je član DZTPS, to pomeni velik ugled na tem področju.

Izgleda torej, da tako prevajalci kot DZTPS dosegamo pomembne uspehe. Postavlja se torej vprašanje, ali bi lahko in kako bi lahko še kaj izboljšali.

Res je, da je društvo, pravzaprav so njegovi člani, ki jih društvo predstavlja, že doslej dosegali zelo pomembne uspehe in ne samo uspehe, ampak tudi zadovoljstvo ob tem, ko so pogosto reševali zelo težavne, skoraj nemogoče situacije v podjetjih in ustanovah. Res pa je, da je težnja po nečem boljšem, vedno novem, pogonska sila, ki pripelje do novih in novih izboljšav, sprememb in tako naprej. Vsak naš prevajalec si prizadeva za vedno višjo kakovost prevodov in menim, da ne bi bilo slabo, če bi se prevajalci ne samo na občnem zboru, ampak pogosteje, o tem bi se še dogovorili, osebno srečevali, se pomenkovali o težavah, uspehih in tako prav gotovo pravočasno izluščili marsikaj koristnega za vse; kajti najpomembnejše je, da so osebni stiki popolnoma nekaj drugega kakor povezanost prek pisem in telefona. Pogosto se namreč slišimo po telefonu, ne da bi poznali drug drugega.

Mislim tudi, da bi v sedanjih razmerah DZTPS moral navezati stike s kolegi prevajalci in s sorodnimi društvi v sosednjih deželah. Predvsem in za začetek pod pokroviteljstvom

skupnosti Alpe-Jadran. S tem se že ukvarjamo, kajti že za prihodnje leto pripravljamo posvetovanje, na katerega bodo vabljeni prevajalci in predavatelji iz Slovenije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Madžarske, Avstrije in Italije. Mislim, da povezovanje našega (slovenskega) DZTP z omenjenimi sosedi ne bo težavno, kajti naši sosede, če že ne poznajo društva, poznajo številne slovenske prevajalce.

Ob koncu naj še dodam, da mora biti DZTPS dobro administrativno organiziran, in to po mojem mnenju je. Pomembno vlogo pri tem ima pisarna društva, s katero prevajalci zelo dobro sodelujemo in katere uslužbenci so, moram reči, strokovno zelo sposobni, prav zato pa jim moramo prevajalci, kadar je to potrebno, pomagati s svojimi nasveti; zanje nam bodo gotovo hvaležni. Torej: dobri prevodi so kakor mostovi - služijo razumevanju in povezanju med ljudmi in narodi. Razumevanje pa je ključ do prijateljstva. Prevajalci niso politiki. Če bi bili politiki dobri prevajalci, bi bilo manj vojn ali pa sploh nobene.

Rad bi se ob koncu zahvalil vsem kolegom, ki so mi doslej kakor koli pomagali. Tudi sam jim bom, kakor doslej, s svojimi izkušnjami in znanjem vedno rad pomagal, bodisi z nasveti ali pa kako drugače.

Tudi mi se vam ob koncu tega zanimivega pogovora zahvaljujemo za nesebično, kolegialno pomoč in vam želimo še veliko prevajalskih uspehov.

STROKOVNI ČLANKI

Alan McConnell Duff

Crossing the Border

On the use of translation in language learning

Prestop meje

O uporabi prevajanja pri učenju jezika

V skoraj 20-letni praksi kot prevajalec in pisec literature za učenje angleščine kot tujega jezika je avtor spoznal, da se pri poučevanju tujih jezikov premalo uporablja prevajanje. Kot vzroke za odpor do uporabe prevajanja v te namene navaja: tradicijo, da je prevajanje bolj povezano s preverjanjem znanja kot pa s poučevanjem jezika; prepričanje, da je prevajanje na splošno vezano na pisano besedilo in se ne šteje kot komunikativna dejavnost; da je zelo zamudno; da se s prevajanjem jezika večidel lotevamo nesistematično in učenci ne vedo, česa se pri tem učijo; in končno, da se pri poučevanju tujega jezika odločno premalo uporablja materin jezik, pri prevajanju pa brez njega ne gre.

Avtor nato predlaga, kako bi lahko odstranili ali omilili navedene vzroke in s tem pri učenju tujih jezikov omogočili uporabo prevajanja kot izrazito naravne jezikovne dejavnosti. Nato postreže z mnogimi primeri, iz katerih je razvidno, da utegne biti uporaba prevajanja pogosto zelo smotrna in učinkovita metoda pri poučevanju tujih jezikov.

Translation, as the process of conveying messages across linguistic and cultural barriers, is an eminently communicative activity, one whose use could well be considered in a wider range of teaching situations than may currently be the case.

(Dr. Ian Tudor, in *ELT Journal*)

I. Some theoretical questions

However persuasive the arguments in favour of translation may be, we must acknowledge that it is still not widely used in language learning. This natural and necessary activity is either ignored in the language programme, or else grundgingly given a little space.

On the whole, translation is regarded (except by specialist departments) as a nuisance, an activity which goes on "outside".

Since it cannot be taken for granted that translation has a rightful place in the language teaching programme, let us look briefly at the reasons for this resistance.

Why is translation not more widely used?

The chief reasons, I suggest, are the following:

- Translation is traditionally associated with language testing rather than with language teaching.

The emphasis is on error detection and correction: translation reveals what the student does not know. The focus is negative. Marks are deducted for mistakes, but rarely given for intelligent solutions or "**trouvailles**". The language is corrected, not taught.

- Translation is regarded as text-bound, confined to reading and writing. Discussion, if any, is limited to points of detail (mainly vocabulary). It is not a "communicative activity".
- Translation is time-consuming. If the work is done in class, and in writing, could not the students' time be better used? If it is done out of class, could not the teacher's time - spent on correction - be better used?

Translation is associated with "difficult" texts, often literary, and full of language traps. The students spend precious time tussling with a language they do not "need" (thème et version). The language of translation seems to bear little relation to the language of "real life".

- Translation activities have no clear focus. They involve a random approach to language. There is no coherence. The problems raised by one text may have no bearing on those raised by another. The students do not know what they are learning, and their progress - if any - cannot be discerned.
- And, finally, translation involves use of the mother tongue. This, in many institutions, is inadmissible, and even where it is permitted it is not always encouraged. (Students come to language classes to learn a foreign language, not to practise the mother tongue!)

What translation has to offer

The objections raised above are all valid. But underlying them is the implication that the mother-tongue has no proper role in language learning. In fact, the mother-tongue is often regarded as a gatecrasher at what should be a cosy (monolingual) language party, hosted by the L2. But the guests all speak another lan-

guage, the mother-tongue, the L1 of the world "outside".

If we are to use translation successfully in language teaching, we must accept - not ignore - the importance of the mother-tongue.

Not all foreign language learners become teachers. Many become doctors, engineers, sales representatives, journalists, and ... translators. Their work demands the ability to work easily and speedily from one language to the other. They are constantly crossing the border from the foreign language (L2) to the mother-tongue (L1).

Of all language learning activities, translation can best teach us how to cross these borders.

Before outlining ways in which translation might effectively be used in language learning, I should like to look back at some of the points already raised.

Discussion

Teaching or testing? The value of translation as a testing device is proportionate to the amount of time spent on the practice of translation. Like any other skill, translation requires practice³. If no practice is given, translation should not be used - or be used only sparingly - as a testing device.

If translation **is** used for testing, the texts should not contain arbitrary (lexical) traps, and the marking should **not be based solely on errors**. Invention should also be rewarded.

Time. There is no purpose in using translation if it is merely a sporadic activity. It must either be regularly used, or not used at all.

Time-wastage in translation classes can be reduced: a) by switching the emphasis from written to oral translation, b) by using short texts (2-3 sentences) with a clear language focus, e.g. -ing-forms, if-clauses, phrasal verbs, etc. c) by "sharing the load", ie. by dividing up longer texts into manageable segments (up to 5 sentences) and asking the students to work in groups of three on just one segment. This last approach has several advantages: it combines written and oral work; it allows the students time to grapple with part of a complete text; it ensures that all are ac-

tively engaged at the same time; and finally - because the load is being shared - it turns what would have been a chore into a challenge.

Communication. It is sometimes argued that, because translation is so closely associated with writing and the printed page, it must be a "non-communicative" activity. This is true only if the translation is done in writing and in isolation. But it is possible to devise activities which involve both writing and speaking, and which encourage the exchange of ideas.

Translation is **not** - as some may think it is - a matter of finding the "right" solution. It is, rather, a matter of weighing up several plausible solutions and selecting the best among them. In this process of selection, the more suggestions that are offered, the more likely one is to reach consensus as to which are the best. This involves discussion, therefore communication. I should also add that many of the most satisfactory translations are arrived at **after** the students have "rubbed off" their ideas on one another, picking up fresh thoughts on the way, and gradually modifying and improving their original suggestions.

As an example, let me quote two short passages from an activity in which the focus is on the use of **make**:

- i) Mrs. Thatcher has succeeded in making **people believe** in her economic "miracle", which as we have repeatedly argued, is largely an illusion.
- ii) Although Miss Quested **had not made herself popular** with the English, she brought out all that was fine in their character.

For students translating these sentences, the first proved relatively easy, as a convenient verb already existed in the mother tongue for "make ... believe" (uvjer(i)ti). The second, however, presented a greater challenge, partly because no suitable equivalent for "popular" could be found in the mother tongue. They had no difficulty in understanding either sentence, the problem was to convey the meaning of the second. And this leads me to the next point.

Difficulty. With regard to difficulty, materials used for translation differ notably from other language learning materials in that a text which is "easy" to understand is often "hard" to translate. The reverse may also be true. For instance, an expression such as: "You're dead right", which is not hard to understand, might not be easy to translate. (**T'as raison(?)**, **Absolument! (?)**, **Lá je suis bien d'accord (?)** etc.) While a sentence which may appear difficult because of its length and complexity, may in fact be easy to translate: "Detailed calculations find that the acceleration of an object under gravity depends on both the mass and temperature of an object in a way that makes heavier, or cooler objects fall faster than lighter or hotter ones."

One of the great merits of translation as a language learning activity is that it can allow students to take a fresh look at **familiar** language. Translation need not imply long minutes spent poring over the dictionary. Indeed, in many of the activities I shall shortly be outlining, no dictionaries would be required (though they could, of course, be used).

One of the main aims of using translation in the language class is to encourage flexibility in the students, to make them more open to the options offered by both languages. This aim cannot be achieved if the material offered is over-complex or, simply, untranslatable.

Language focus. If you run a race, you expect there to be, somewhere, a starting-point and a finishing-line. Without these, the race is not a race, merely an uncoordinated run.

In most language-teaching activities, the starting-points and finishing lines are clearly defined (at least in the text-books). There may be room for discussion, improvisation, but generally the students know where they are going and what they are doing (practising the present perfect, polishing up their prepositions, etc.).

In translation, alas, there is often no sense of direction. The text is tossed to the students

with a dismissive: "Translate this, then hand it in!" This is not good enough. The students should know why they are working on the material.

Although it is not difficult to find suitable material to illustrate points of language (L1 and L2) through translation, there are unfortunately few practical text-books of translation which are designed specifically for classroom use. As a result, the teacher may have to devise his or her own materials, and this is time-consuming.

Until suitable materials are produced, designed specifically for language learners, translation will remain a marginal activity in foreign language learning.

Use of the mother-tongue. If a particular institution feels that the mother-tongue should not be used in foreign language learning then, clearly, there can be no translation.

If the mother-tongue is allowed, certain hidden benefits may emerge. One of these is a sense of ease and relaxation. If students are not obliged to pretend that they do not have a mother-tongue, they often open out more readily in the foreign language. When the mother-tongue is admitted, the foreign language seems less threatening.

An experiment I carried out recently in Austria helped to confirm this view. The theme of the seminar was not translation, but literature. The working language was English, not German. Towards the end of the course, I decided to try out an activity using both languages.

The stimulus was a well-known text, Shakespeare's sonnet "Shall I compare Thee to a Summer's Day?" (The text had been on display for several days, but I had not drawn attention to it, and no questions were asked.) The instructions for the activity were: 1. Imagine that an international conference is being held in this village (Raach). What is the title of your imagined conference? 2. The mayor of Raach (who speaks no English) will give his welcoming speech in German, but he

would like to include an English quotation ... In pairs, write the speech (5 sentences in German) and include any words from the Shakespeare sonnet.

When this was done, I told the participants that one person in each pair should deliver the speech (in German), and the other should give an on-the-spot translation in English. The results were excellent. Partly, because the situation was clear and plausible, partly because the material was generated in the mother-tongue, and partly because - in the transfer to English - the situation allowed for lapses in accuracy, and a certain "stretching" of the written text.

In my work with professional translators, I have used similar approaches with comparable results (e.g. write the opening paragraph of a speech by the manager/director of your firm, welcoming a foreign visitor. Provide an off-the-cuff translation.) These, and similar experiences have reaffirmed my belief in the value of combining written with oral translation.

To conclude this section on a general note, I should like to stress that translation is an eminently **natural language activity** - far more natural, indeed, than many of the so-called communicative activities dreamt up by text-book writers. Surely an activity which goes on all around us **outside** the classroom - in banks, shops, airports, offices - deserves attention **inside** the language class?

II. Some practical approaches

In this section, I should like to touch on some of the many ways in which language can be approached through translation, and to offer a sample of the activities.

Context and register

Language is coloured by context. As soon as we see the words "Depress the button ..." or "J'accuse réception de ..." we associate them almost automatically with the context of an instruction manual or a business letter, respectively. Similarly, if we hear the words "scattered

thundershowers", we think instinctively of a weather report. (It would be hard to imagine two old villagers discussing the weather and speaking of the "likelihood of scattered thundershowers" - though it is not, of course, impossible.)

As an introductory activity, offer the students a selection of language fragments such as these, and ask the class - as a single group - to suggest contexts from which the fragments might be drawn. And, if possible, to complete the wording.

A few more examples:

English

- . Light refreshments ...
- . Scattered thundershowers ...
- . Keep well out of reach of ...
- . ... took a hammering from ...

French

- . Ne pas consommer après ...
- . ... mais il reste toujours à voir si ...
- . ... ont constaté une légère amélioration ..
- . Je vous prie de bien vouloir ...

The purpose of the activity is not to find the "right" answer, but to suggest a plausible context. Once the students have offered their suggestions, the full source is revealed, e.g. In the finals of the Basketball Championship, Canada **took a hammering from** Cuba: 71 - 106.

Note. This is not just a warming-up activity. It helps to draw students' attention to the close link (in both languages) between language and context. (A link which is sometimes ignored in EFL textbooks.) All fragments should be drawn from authentic sources, and the students should be given the full context at the end of the activity.

Source language influence

Although the mother tongue exerts an undoubted influence over language learners, little attention is paid to its effect in most (British) EFL materials. Perhaps because it is tacitly assumed that this is a matter best dealt with by the individual teacher. Perhaps, too, because the focus in most EFL works is exclusively on

English. But the influence of the mother tongue cannot be removed simply by being ignored.

Translation, because it involves the use of **both** languages, reveals most effectively the influence of one upon the other. I have in mind not just differences of vocabulary, or "faux amis", but also the more elusive questions such as those of word order, register, stress, choice of structures, etc. It is these factors - the "invisible influences" - which often distort our use of the foreign language. And it is translation which can best make us aware of their effect. Consider these three examples:

- In 1950, domicile-work trips **represented** more than 80% of RATP traffic. At the present time, this percentage is about 50%. By the year 2000 it will probably - - - about 40%.
- a) have descended to
  - b) have dropped to
  - c) be as low as.

The research and development institute, and the design and production departments - - - the most modern computers of Hewlett Packard make.

- a) are provided with
- b) have
- c) are equipped with

Mostar has a Mediterranean climate with long warm summers and mild winters. - - - Mostar has practically no dead tourist season, and attracts visitors throughout the year.

- a) As a result
- b) Thanks to its climate
- c) Due to these ideal climatic conditions.

Whichever wording one chooses for the gaps, each of these sentences would be "grammatically" correct. But grammatical correctness is not all. There is a difference between a translated sentence which doggedly follows the source language and one which is thought through in the target language. The first example was translated from French. The expression the translator used was a) "have descended to". (aura probablement baissé/ descendu jusqu' à ...?). Both b) and c) would be preferable in English.

In the second example, translated from Slovene, the translator used a) "are provided with", a formulation which comes directly from the source language. Yet b) or c) would have been more appropriate. In the third example, translated from Serbo-Croatian, we again see source language influence. in the translator's choice: c) Due to these ideal climatic conditions. Here, the register is too formal for the context.

These are aspects of language which, though difficult to teach, need to be learnt. In my opinion, they are best learnt through translation.

Translation can also help to make students aware of those differences between languages which may not emerge when the focus is exclusively on the foreign language (L2). Words and expressions, for instance, which can be understood without the help of the dictionary, yet which can often not be translated even with the help of the dictionary.

Peter Newmark gives a typical example:⁽⁵⁾

Retenir like **assurer** is one of those maddening words that have too many meanings, and the dictionaries fail to stress the most typical ones, which I think are: "accept", "consider" and "take into account" (a proposal, an argument, a project).

"Everyday words"

For the language learner, some of the most useful translation activities are those which test the potential of common words and expressions. Suitable material is not hard to find. In all languages there are certain operative words and expressions which will occur on almost any page. Words such as: **get**, **go**, **make**, **take**, **put** ... (or, **avoir**, **tenir**, **mettre**, **trouver**, **obtenir**, etc.)

In the translation class, the students work on a range of material drawn from different sources, but with a common focus. For instance, the use of **get** or **go** in English:

RABIES CAN KILL!

Rabies is a serious hazard all over the world.

You can get it if you are bitten ... by an infected dog. If you're bitten while abroad: **Get medical attention fast. Go** to the nearest hospital. You may need rabies vaccination.

BEFORE YOU GO ABROAD

Get your doctor's advice, if you have any illness. But you can only get a small **supply of medication** under the NHS for use while you are away.

... It may be difficult and expensive to **get treatment where you are going.**
(Brochure, Department of Health and Social Security)

"I must fly," cried Sally. "I'm about two hours late already!"

"**Got a new boyfriend?**" But Sally ignored my grin.

"**I've got to see a man on business,**" she said briefly.

"When shall we meet again?"

"I'll have to see, darling. **I've got such a lot on** ... I'll let you know. **I may be going to**

Frankfurt quite soon.

"**Have you got a job there?**"

"No. Not exactly".

(from Christopher Isherwood, Goodbye to Berlin)

These two passages show that material from different sources can usefully be combined in translation.

(While in English one can **get**: a job, a new boyfriend, medical attention, doctor's advice, or even rabies, in French the verbs needed would probably be: **trouver**, **chercher**, **consulter**, **attraper** ... but not **obtenir**.)

Notions and functions

Translation can serve a useful role in language reinforcement. Particularly in areas with which the students are familiar, but not adept. One of these areas is that of functions, eg. ways of expressing **obligation**, **possibility/capability**, **necessity**, **cause and effect**, **intention**, etc.⁽⁴⁾

Since this topic is dealt with in some detail in **Translation**⁽²⁾, I shall add here only two remarks. Firstly, in looking for suitable material, it helps to think first of the **context** in which a particular function or expression is likely to occur. For instance, medical and scientific reports abound in the language of cause and effect, while expressions of condition or possibility (if-clauses) can readily be found in contracts, regulations, and instruction manuals.

Secondly, in selecting examples one should keep an eye open for "disguised" expressions, i.e. words or phrases which might be rendered by different structures in the target language. The three sentences below, for instance, are all expressions of condition/possibility, but in the third the **if (si)** is disguised as **En caso de ...**

. **Si detecta la existencia** de una fuga de gas, cierre la llave de paso general de la instalacion de gas ...

. **Si no puede contactar** con la Empresa Instaladora, llame al Servicio de Urgencia de la Compania.

. **En caso de detectar fuga de gas** en un aparato, cierre la llave de paso del mismo ...

(GAS, Consejos e Información, Catalana de Gas)

Just in passing I should like to add that, although material such as this may seem "dry" to some language teachers, it is generally well received by the students. This may be because the context is clear, the sentences are relatively short, and there is some purpose to the translation exercise. (If you had an English guest staying with you, you might actually need to explain what the booklet says!). One can also work on such material in two ways - orally and in writing - with one group of students giving an off-the-cuff spoken interpretation, and the other a more considered written version of the text.

Idiomatic language; colloquialisms, cultural differences

Idiomatic language is a nail made of soft metal: when you hammer it, it bends. In foreign language usage idioms are often hammered when they should be gently tapped:

. David Oistrakh, one of the world's **ace violinists**, ... His repertoire includes **the cream** of violin concertos.

(Record sleeve, translated from Russian)

. At the same time zenith and beginning of a prodigious culture, his work **makes up the keystone** of our musical history.

(A la fois sommet et point de départ d'une culture prodigieuse, son oeuvre forme la clef de voûte de notre histoire musicale.)

(Muridor record sleeve, translated from French.)

. The nightspots here - discothèques, coffee houses and snack bars - are open **far into wee hours**, drawing many night owls.

(Guide to Tokyo)

In each case, the idiom is out of place: ace violinist (a mismatch: **ace** is reserved mainly for sportsmen); the cream of violin concertos (unintended cliché); makes up the keystone (wrong verb: **is** the keystone); far into wee hours (wrong quotation: the **wee small hours**), drawing many night owls (slightly dated, second-hand expression - perhaps dug out of the dictionary?)

In a foreign language, idioms and colloquialisms are notoriously difficult to handle correctly. Yet students do need to have at least a passive understanding of them. Translation will immediately reveal whether an idiom or colloquialism can be naturally transferred to the target language, or whether it is being forced upon it.

Where idioms are concerned, languages rarely match on a one-to-one basis. Even a simple colloquial expression, such as **to make it**, may have no suitable L1 equivalent:

. People come to Bombay to "make it", not be idle. Consequently, there are thousands in marginal occupations.

If there is no L1 equivalent for "to make it", a synonym must be used, eg. "to succeed".

I would not claim that translation can teach students how to use idiomatic language correctly, but it can help them to cope more adequately with idioms when they arise.

With regard to English (as a foreign language), this is an area in which much useful work can be done on, for instance, phrasal and prepositional verbs.

Conclusion

The ideas outlined above have germinated slowly. For nearly twenty years, I worked both as a translator and as a writer of EFL materials. But there was, alas, little opportunity to bring these two worlds together. Translation and language learning were treated as worlds apart. It is only in the last five years that some border-crossing points have been opened. This opening-up has certainly been accelerated by the recent, and welcome, changes in Eastern Europe. Political changes have brought changes in language.

One of the important effects of these changes - now that much of the jargon has gone - will be to reaffirm the vitality of what formerly existed only as "underground" languages (Hungarian, Czech, Polish, etc.).

By the year 1992, talented translators will be in great demand. But they will not be found if language teaching programmes continue to focus on the foreign language at the expense of the mother tongue. It may be true that few language students will become professional translators, but it is also true that most, in their professional lives, will use translation. Should they not be given some practice?

Translation can be an effective tool in language teaching, but only if it is properly used: for teaching, rather than testing.

References

- 1 Dr Ian Tudor, in "ELT Journal", October 1987.
- 2 See: Alan Duff, **Translation**, Oxford University Press: Resource Books for Teachers, 1989
- 3 See: Peter Newmark, "Paragraphs on Translation - 5", in **The Linguist**, 1/1990. "Unless it is exceedingly complex, grammar is not usually a major problem in translation."
- 4 Alan Duff, **Translation**, op. cit.
- 5 See: Peter Newmark, "Paragraphs on Translation - 5", op. cit.

Prvi prevajalski seminar ruskega jezika

Darinka Jelovšek-Ivanuša

Končno se je tudi prevajalcem ruske sekcije našega društva ponudila možnost za dodatno izobraževanje na seminarju. Prvi tak seminar je bil 21. maja 1991. Udeležilo se ga je kar precej prevajalcev ruščine, še posebej če število udeležencev primerjamo s številom članov ruske sekcije v društvu.

V zadnjih letih se je zaradi živahnejšega zunanjetrgovinskega sodelovanja z republikami Sovjetske zveze povečala potreba po dobrih prevajalcih ruskega jezika. Prevajalcev je vse več, to pa ne pomeni, da je tudi kakovost prevajanja višja. Na drugih jezikovnih področjih, npr. v angleški sekciji, so dodatna predavanja, ki so vsaj dvakrat na leto, že tradicionalna. Tudi prevajalci ruščine naj bi se v prihodnje zbirali, poglobljali svoje znanje in navezovali stike na seminarjih, ki bodo enkrat na leto.

Maja so predavali trije predavatelji: gospod Safonov je zelo dejaven član našega društva, druga dva pa smo si "izposodili" na Oddelku za slovenske jezike Filozofske fakultete v Ljubljani. Naslovi predavanj so bili:

prof. Ljudmila Lobačova:

Možnosti prevoda ruskih deležnikov v slovenski jezik,

Nikolaj Safonov:

Uskladitev oblike ruskih prevodov,

prof. Jože Sever:

Ob izidu rusko-slovenskega in slovensko-ruskega slovarja.

Lektorica iz Moskve, prof. Ljudmila Lobačova, je kompleksno predavala o poslovnem jeziku, slogu mednarodnih dokumentov, celotnem pregledu deležnikov in njihovi uporabi. Na vajah smo reševali jezikovna vprašanja s področij, s katerimi se najpogosteje srečujemo v vsakdanji praksi.

Gospod Safonov je govoril o nujnosti usklajevanja oblike ruskih prevodov. Pri nekaterih splošnih primerih, na katere je naletel v svoji dolgoletni praksi in ga je prevajalčev

prevod "zbodel", je predlagal povsem konkretne rešitve.

Prof. Sever pa je ob izidu svojega žepnega rusko-slovenskega in slovensko-ruskega slovarja (1990) pripravil pregled vse slovenske literature s tega področja od začetkov do danes. Opisal je tudi težave, s katerimi se je srečeval, nakazal, kako jih je reševal, in nam zupal svoje načrte za prihodnost. Ta žepni slovarček je trenutno edini uporaben slovar za prevajalca, ki zna poleg svojega maternega jezika samo rusko oziroma slovensko. Na žalost je majhen, toda kakovosten. Je prvi slovar, ki je nastal kot plod skupnega dela z nosilcem jezika. Prevajalci iz slovenščine v ruščino in narobe lahko uporabljamo ločena slovarja: Rusko-slovenski slovar dr. Janka Pretnerja in Slovensko-ruski slovar dr. Janka Kotnika, ki sta obsežnejša, toda na žalost so nam na voljo le njuni ponatisi, brez popravkov nosilca jezika, ki bi jih bila potrebna.

V naslednji številki Mostov bo izšel izvleček iz slovarja paronimov, ki ga pripravlja prof. Sever.

Začetki našega seminarja so bili skromni, toda veliko je bilo narejenega že s tem, da smo se odločili za prvi korak. Udeleženci smo seminar pohvalili, hkrati pa si želimo, da bi se spet srečali.

S predavatelji s Filozofske fakultete se je okrepila vez, ki naj bi povezovala vse slovenske rusiste. Naša predstavnica se je udeležila njihovega občnega zbora, ki je bil v začetku junija. Na občnem zboru smo sklenili, da je treba popularizirati in obnoviti učenje ruskega jezika v srednjih šolah, si med seboj pomagati in sodelovati. Tako bomo imeli v naših vrstah sčasoma več podmladka in bomo strokovna vprašanja s skupnimi močmi lažje reševali.

Upajmo, da ne bo ostalo samo pri željah in da bo strokovna raven naših prevodov vsako leto višja.

Objavljamo tudi članek prof. Severja.

Ob novem rusko-slovenskem in slovensko-ruskem slovarju

Jože Sever

(O. S. Plotnikova, J. Sever: **Rusko-slovenski in slovensko-ruski slovar**, Cankarjeva založba, Ljubljana, Russkij jazyk, Moskva, 1990)

1. Pri nas slovarji nasploh ne izhajajo ravno pogosto, zlasti velja to za slovarje ruskega jezika, zato nas izid novega slovarja tako rekoč sili, da vsaj površno pregledamo, kaj Slovenci premoremo na tem področju.

1.1. Med priročniki za učenje ruskega jezika na prvem mestu pravzaprav ni slovar, ampak **Slovnica ruska za Slovence**, ki jo je napisal Matija Majar. Izšla je na Dunaju leta 1867, založil pa jo je Gregor Blaž (1830 v Mengšu — 1906 v Trstu), zelo izobražen trgovec, zaveden Slovenec in zlasti še »Slavjan z dušo in telesom v najširšem in najboljšem pomenu te besede«, kot ga označuje njegov nekdanji sošolec Janez Trdina. V Majarjevi slovnici namesto uvoda najdemo Blaževo Pismo spisovatelju, v katerem je Rusija na široko predstavljena s kulturnega in zlasti gospodarskega stališča, končuje pa se: »In tako zdaj Rusija razvija se gorostasno — materialno in duševno, množi se slovstvo, množi se kupčija notranja in zunanja; dvakrat toliko pa se množi važnost jezika ruskega. To so misli moje o jeziku ruskem, kterega do zdaj pri nas v Avstriji naučiti se, bilo je kaj težavno, skoraj nemogoče. Spišite tedaj dragi prijatelj! slovnico rusko za Slovence, ker taka knjiga je za nas važna in imenitna, koristna in moglo bi se reči, jako potrebna.« Tako Gregor Blaž leta 1866. Matija Majar je njegovi prošnji ustregel in napisal slovnico, ji dodal berilo (odlomki iz raznih ruskih leposlovnih besedil v izvirniku in slovenskem prevodu), primere poslovne korespondence, tudi v obeh jezikih, nato pa še spisek »najnavadnejših besed, ki se rabijo v trgovini«, in pojasnilo o »denarjih, merah in vagah, ki se rabijo na Ruskem«.

1.2. Trideset let kasneje je izšel naš prvi slovar za ruski jezik tj. **Ročni rusko-slovenski slovar**, ki ga je sestavil M. M. Hostnik (v Gorici 1897, tiskarica Goriška tiskarna A. Gabrščka,

hkrati s **Kratko slovnico ruskega jezika** istega avtorja. (M. M. Hostnik je v naši literaturi bolj znan kot Davorin Hostnik; rodil se je leta 1853 v Šmartnem pri Litiji, študiral na Dunaju romansko filologijo, leta 1880 odšel v Rusijo za domačega učitelja, potem tam postal gimnazijski profesor in od leta 1882 živel v Rylsku. Kdaj in kje je umrl, SBL ne navaja.)

Hostnikov slovar (X + 373 str.) obsega nad 9.000 besed, ima pa še dve prilogi: v prvi je seznam besed, ki imajo v ruščini drug pomen kot v slovenščini (154 parov), in besed, ki imajo »pri raznem naglasu razen pomen« (54 parov); druga priloga vsebuje 50 »najrabljivejših« krstnih imen (pri vsakem imenu imamo štiri oblike: polno, domačo, laskavo in zaničljivo). V nekaterih rubrikah je tudi po več različic, tako najdemo npr. za Agato kar sedem možnosti: Agafija; Agaša, Gaša, Ganja; Agafjuška; Agaška, Ganjka.

V predgovoru avtor poudarja, da je hotel rojakom dati možnost, da se naučijo jezika »največjega in najmogočnejšega slovanskega plemena«, da bodo tako lahko uživali neizmerno bogastvo ruske literature kar v izvirniku. Zatem govori o pomembnosti znanja ruskega jezika za vse evropske narode; če so se romanski in germanski narodi s tako vročično vnemo lotili učenja jezika te ogromne severne države, potem mi, Slovani, seveda ne smemo zaostajati za njimi.

Ko razlaga zgradbo slovarja, omenja načelo, po katerem se je ravnal pri slovarju in slovnici: v oba je vključil samo tisto, kar je v obeh jezikih različno, tako da npr. besed, ki obstajajo v obeh jezikih in imajo v obeh tudi enak pomen, v slovarju enostavno ni. To načelo je seveda popolnoma nesprejemljivo, zanimivo pa je, da se je Hostnik po njem ravnal tudi kasneje, v slovensko-ruskem slovarju.

Posebno pozornost Hostnik posveča naglasu. Naglas je zanj duša jezika. Govorjenje brez pravilnega naglašanja se mu zdi kot glasba brez takta. Zato podrobno pojasnjuje pravila ruskega naglašanja, naglasna mesta pa so označena samo v ruskem besedilu.

Slovar je pisal, kot omenja v sklepu, z željo, da bi se med sorodnimi slovanskimi plemeni vzpostavila tesnejša kulturna povezava.

Za ponazoritev dva primera iz obeh Hostnikovih slovarjev:

Hostnik 1897*

Пень, пня, м. рanj, štor. Чéрезъ пень колóду (sc. валить) hlod črez štor (valiti), t. j. kako reč delati naglo in povrhnostno.

Переводить, [dov. перевести, gl. водить]. 1) prelagati (на другóй языкъ). 2) uničevati (клоповъ). 3) premestiti (на другóу должность, въ другóй городъ). 4) prepisati (домъ на имя жены). Перевести духъ, одрочити (duševno ali telesno). — У насъ медведи* перевелись, medvedi se pri nas ne nahajajo več. (Osnovno značenje «prevesti»).

Hostnik 1901

Рѣта, -е, ж. — 1) пятá. Petê odnésti, p. umákniiti, p. robrati, удра́тъ. — Он mi je trn v peti, онъ мне* мозóлить глаза; 2) каблúкъ; 3) дверныя пѣтли; 4) ружейный прикладъ. Рѣти, рójem; ппр. рѣл, рѣла, -о, рѣти, -а, -о, пов. рój, [мк. рѣвати.-ам], — петь*. Slaba mu róje, емú хúdo живѣтся; 2) воспевáтъ*; 3) о звуке* вообще: звон поje; в gozdu sekíра рóje; orglje поjô.

1.3. Leta 1901 je Goriška tiskarna A. Gabrščka natisnila **Slovensko-ruski slovar**. Sestavil ga je M. Hostnik. Izdalo Petr. slav. dobrodelno društvo (XIV + 392 str.).

Slovar vsebuje okrog 11.000 besed, ki so obdelane na enak način kot v prejšnjem slovarju, zanimiv pa je dodatek, v katerem najdemo zemljepisna imena (npr. Ljubljana, -e, -Лайбах, столица Крайны и центр идеальной Словении; простой народ говорит: Иблана.); osebna lastna imena; besede, ki imajo v slovenščini drugačen pomen kot v ruščini (392 parov); besede, ki imajo, različno naglašene, različni pomen (npr. hõja — hõja) (200 parov); merske, utežne in denarne enote.

Hostnik na koncu predgovora pravi: »Naj si bodo kakoršni hote nedostatki mojega dela, vendar se smem nadejati (...), da se bode prizanesljivo ocenjalo moje pričujoče delo, kateremu sem posvetil v teku mnogih let ves svobodni čas svoje težke pedagoške delavnosti.«

Pri Hostnikovih slovarjih smo se dalj časa zadržali zato, ker sta danes skoraj neznana tudi tistim, ki se poklicno ukvarjajo z ruščino. Pregled kasnejših slovarjev bo seveda hitrejši.

1.4. Šele pól stoletja kasneje, leta 1947, je pri Državni založbi Slovenije izšel **Rusko-slovenski slovar** dr. Janka Pretnarja. Slovar tako po obsegu (okrog 36.000 besed) kot po obdelavi besedišča pomeni velik napredek v primerjavi s Hostnikovim, vendar je tudi ta slovar že ob izidu zaostajal za potrebami časa. Zato se je založba z avtorjem takoj začela dogovarjati za novo, razširjeno in izpopolnjeno izdajo. Dr. Janko Pretnar je leta 1951 umrl, njegovo delo je nadaljeval prof. Jožko Prezelj, vendar rokopisa vse do leta 1964 ni dokončno pripravil za tisk. Založba se je zato odločila, da natisne Pretnarjev slovar iz leta 1947, kot ga je za drugo izdajo priredil Franček Šafar. Večjega in boljšega slovarja ruskega jezika Slovenci doslej še nimamo, zato založba od časa do časa pač ponatisne Pretnarjevega.

1.5. Obe kasnejši deli (Franc Jakopin, **Rusko-slovenski šolski slovar**, MK 1965 — okrog 15.000 besed; L. Pirogova, B. Orožen, J. Sever, **Rusko-slovenski učni slovar**, DZS 1977 — 5.000 besed) imata vsako svoj poseben namen, kot je povedano že v naslovih, zato ju ni mogoče uvrščati med splošne slovarje. Ima pa vsako od njiju svojo kakovost: Jakopinov ponuja zelo popolno oblikoslovno informacijo ob vsaki pregibni besedi, slovarček treh avtorjev pa obsega samo 5.000 najpogosteje rabljenih besed, vendar prinaša veliko besednih zvez, naglasna mesta označuje v celotnem ruskem besedilu in tudi v slovenskem prevodu geselnih besed. Poleg tega je dodan tabelarni pregled slovnice ruskega jezika, v dodatku pa poleg zemljepisnih in osebnih lastnih imen ter kratic najdemo še slovarček rusko-slovenskih paronimov (325 parov).

Tu bi bilo treba omeniti še nekaj slovarskih del, ki niso izšla samostojno, ampak le kot slovarji k čitankam ali učbenikom. Najobsežnejša sta slovarček dr. Nikolaja Preobraženskega, ki sodi k učbeniku **Первый шаг — Prvi korak**, izdanemu leta 1947, in **Rusko-slovenski slovar k ruski čitanki za višje razrede srednjih šol** (N. F. Preobraženski in F. Šafar), ki ga je leta 1948 izdala DZS.

1.6. Slabša je bera v nasprotni smeri, saj imamo samo **Slovensko-ruski slovar** dr. Janka Kotnika (DZS 1950; 2. izdaja 1967), v katerem je nekaj manj kot 30.000 besed in je občutno šibkejši od Pretnarjevega glede besednih zvez, predvsem pa je manj zanesljiv.

Pretnar in Kotnik imata dodanih še nekaj seznamov. Pri prvem najdemo seznam nekaterih lastnih imen (zemljepisna in osebna lastna imena ter najbolj znani ruski priimki) ter seznam najpogostejših ruskih kratic, obširnejši pa so ti dodatki pri Kotniku, kjer jih najdemo pod naslovi Krajevna in narodnostna imena, Osebna imena, Naglas in pisava važnejših ruskih osebnih imen; posebno pozornost si zaslužita dodatka Naglasi in druge posebnosti samostalnikov v sklanjatvi in Spregatev glagolov (nad 1.000) kot nekakšno oblikoslovno dopolnilo slovarja.

To je bilo do jeseni leta 1990, žal, vse, kar smo Slovenci imeli na voljo kot pomoč pri branju ruskih besedil ali pri prevajanju iz ruščine in v ruščino; še posebno šibki smo bili pri zadnjem.

2. Ob takem stanju na tem področju ni čudno, da je Cankarjeva založba sklenila dopolniti svojo zbirko modernih slovarjev žepnega formata z ruskim slovarjem. Leta 1986 je bila sklenjena avtorska pogodba: rusko-slovenski del sem se obvezal pripraviti jaz, slovensko-ruskega pa Olga Plotnikova, profesorica za slovenski jezik na moskovski univerzi. Slovar je vključila v svoj program tudi založba Russkij jazyk v Moskvi in pomagala pri nastajanju slovarja tako, da je ponudila za ruski del geselski katalog, v katerem je bilo po načelu pogostnosti zbrano besedišče, ki bi ustrezalo takšnemu tipu slovarja, za slovenski del pa je bil izhodišče fond, kakršnega so imeli drugi slovarji CZ iz te zbirke. Nobeden od naju se ni togo držal tega okvira, ampak sva oba po lastnem občutku besede in besedne zveze dodajala ali opuščala in sva imela pri tem precej proste roke.

2.1. Slovar je bil v treh letih narejen, nato ga je komisija pri slovarski redakciji založbe v Moskvi pregledala in tehnično uredila ter poslala za tisk dokončno pripravljeno besedilo v Ljubljano. Ugotoviti je, žal, treba, da s soavtorico nisva utegnili uskladiti obeh delov; delno je krivo to, da je en del nastajal v Moskvi, drugi pa v Ljubljani. Kot je rečeno v predgovoru, je slo-

var namenjen Slovincem in Rusom, ki se učijo enega od obeh jezikov. Besed je nekaj manj kot 12.000; to naj bi zadoščalo za manj zahtevne pogovore in branje časopisnih člankov in do neke mere tudi leposlovnih besedil. Seveda pa bi se moral uporabnik takšnega slovarčka zavedati, da je v knjižici, ki jo nosi v žepu, le skromen del besednega bogastva obeh jezikov, in se ne bi smel preveč jeziti, če kake besede ne bo našel.

2.2. Šibka stran slovarja je tudi, da ob besedah prave slovnične informacije dejansko ni, oba dela slovarja pa vsebujeta zgoščen prikaz slovnične zgradbe jezika: za slovenščino je prikaz pripravila O. Plotnikova, za ruščino jaz. Mišljeno je namreč bilo, da pisec laže vodi rojaka po zavutih poteh slovnične zgradbe, po katerih se je nekoč sam izgubljal in mučil. Ali se nama je to posrečilo in ali je bila zamisel dobra, bo pokazal čas in eventualni kritični odmevi. Pri drugih slovarjih te zbirke je npr. slovensko slovnico napisal dr. Toporišič, tu pa je založba to delo zaupala ruski profesorici.

2.3. Poleg slovničnih pregledov ima slovar tudi obojestransko seznama zemljepisnih imen in kratic. Zlasti pri zemljepisnih imenih je bilo težav precej, predvsem zato, ker so ravno med stavljenjem slovarja vzhodnoevropske države začele druga za drugo zapuščati socialistični tabor in so temu ustrezno spreminjale tudi svoja uradna imena. Stanje se ni hotelo dovolj hitro umiriti, tako da imamo v slovarju zabeleženo neko vmesno, prehodno fazo, ko so se nekatere države ali republike že otresele dodatka »socialistični« ipd., druge pa tega koraka še niso storile.

Tudi sicer so bile težave pri zapisovanju naših zemljepisnih imen v ruščini in ruskih v slovenščini. Pri nas se v praksi kaže veliko nihanje npr. pri imenih z glasovno skupino -ne-: v priročnikih najdemo zapisano tako -ne- kot -nje-, recimo Dneper, Dnepropetrovsk, Dnester in Dnjeper, Dnjester. Upošteval sem Slovenski pravopis (glej Pravila, 1112) in zapisal prvo od obeh različic. Pri zapisih naših imen v ruščini, kot so npr. Velenje (glej še pod Titovo V.) ali Cetinje, sva ravnala po rabi v ruskih leksikonih in podobnih priročnikih, čeprav se zdi, da bi bilo primerneje, če bi taka imena Rusi pisali kot Целье, Веленье, Цетинье ipd.

2.4. Hude so bile težave, ki jih je povzročala nova stvarnost z vsemi spremembami v družbenem življenju in njihovimi odsevi v jeziku. V mislih imam številne nove besede in spremembe pomena starih besed ali novo razvrstitev pomenov pri večpomenskih besedah. Glavna težava je v tem, da te novosti še niso zajete v slovarjih, zato jih je bilo treba pobirati kar iz časopisnih člankov in jim po lastnem občutku določati pomen. Sem sodijo seveda take besede kot перестройка, гласность, аренда, подряд, инжиниринг ipd. Veliko časa vzame sestavljalcu tudi brežkvivalentna leksika, čeprav ves trud konec koncev komaj obrodi zadovoljive sadove. Včasih se zdi edina rešitev celo opis, ki pa bi moral seveda zajeti vse bistveno. (Ne vem, ali se mi je to posrečilo v temle primeru: отдельная квартира — коммунальная квартира в слов. 'zasebno, ločeno stanovanje' — 'stanovanje za več družin s skupno kuhinjo in sanitarijami').

2.5. Nevarna past za prevajalca in sestavljalca slovarja so tudi tako imenovani »lažni prijatelji« ali medjezikovni homonimi in paronimi, kakor ta pojav imenuje ruska literatura, na katere je opozarjal že M. Hostnik. Gre za številne primere ujemanja zvočne podobe in popolnega ali pa le delnega razhajanja v pomenu tako pri posameznih besedah kot tudi pri besednih zvezah. Tako npr. рыболов ni 'ribolov', ampak 'ribič', naš orožnik ni ruski 'оружейник' (orožar), ampak 'жандарм' ipd. Enako tudi переливание крови ni 'prelivanje krvi', temveč je to naša 'transfuzija', сердцебиение je 'burno utripanje srca', torej bolezensko stanje, in ne navadno bitje srca, терапевт je 'specialist za notranje bolezni pa tudi splošni zdravnik'. ТВ ателье je 'servis za popravilo TV aparatov' in ne morda kakšen televizijski studio.

2.6. Ena od svojevrstnih težav pri sestavljanju slovarčka s tako omejenim obsegom je tudi ta, da lahko vanj vključujemo v glavnem le besede in besedne zveze brez konkretnega sobesedila, jasno pa je, da tako sama beseda kot besedna zveza dobi pravi in čisto določen pomen šele v širšem sobesedilu. Tako se prvotno in površno mnenje, da sestaviti slovarček takega obsega ni posebno težko, izkaže za popolnoma napačno.

3. Za konec lahko ugotovim, da bo ta slovar, čeprav je vanj vložena veliko truda, marsiko-

ga gotovo razočaral. Tudi midva z Olgo Plotnikovo nisva v celoti zadovoljna z njim. Čeprav sva ga dolgo pripravljala in popravljala, nama je vseeno zmanjkalo časa, da bi odstranila napake, ki sva jih že in ki jih še bova odkrila sama ali pa jih bodo uporabniki. Obe založbi in avtorja, kot je zapisano tudi v uvodu, bi bili hvaležni za vsako kritično pripombo ali nasvet, kako izboljšati slovar, če bi mu bilo usojeno dočakati drugo izdajo.

Avtorja sama težko presodita, ali je njuno delo s slovarčkom uspešno opravljeno ali ne. Iz bežnih zasebnih pogovorov z uporabniki slovarja se vendarle da razbrati, da so mnenja v glavnem pozitivna. Tako je izzvenela tudi Rodetova ocena v Delu (Novi slovar za Slovence in Ruse. Delo učencev moskovske leksikografske šole). Ljudje so zadovoljni z izborom besedišča in z aktualnostjo besednih zvez, hvalijo uporabnost in priročnost slovarčka (obojezanost in slovnične tabele), vendar je to seveda odlika vseh slovarjev te zbirke. Kljub pozitivni sodbi pa potreba po velikem rusko-slovenskem in slovensko-ruskem slovarju seveda ni nič manjša. Vsi, ki se bodisi ljubiteljsko bodisi poklicno ukvarjamo z ruščino, to potrebo že dolgo močno čutimo, res pa je, da je trenutno bore malo upanja, da bi taka slovarja dobili v do glednem času. Med nami skoraj ni človeka, ki bi imel v sebi dovolj moči in volje za tako delo, pa tudi objektivne okoliščine — tu mislim predvsem na položaj ruščine v naši družbi in v šolskem sistemu — za to niso ugodne: najbrž bi bilo težko najti založbo, ki bi bila ob tako majhnem številu potencialnih kupcev pripravljena vnesti tako velik slovar v svoj program. Sploh pa se zdi, da posameznik taki nalogi, tudi če so siceršnje razmere ugodne, ne more biti kos. Izoblikovati bi se morala torej manjša skupina ljudi, ki bi si med seboj razdelili delo in bi — v mislih imam najprej rusko-slovenski slovar — glede geslovnika in celotnega ruskega gradiva uporabili izkušnje ruske založbe. Na tak način je leta 1988 izšel rusko-srbski slovar (Bogoljub Stanković; 52.000 besed) kot skupen projekt založbe Russkij jazyk iz Moskve in Matice srpske iz Novega Sada.

* Iz tehničnih vzrokov je »jatk« nadomeščen z »e«.

PREVAJALSKA DELA VNICA

Narcis Dembskij

Slovensko-francoski slovar strojniških in komplementarnih izrazov

Nadaljevanje iz prejšnje številke Mostov

samoindukcija - auto-induction, induction propre

samoindukcija - self-induction, self

samoozdravljiv - autogénérateur

samouravnvanje - régulation (réglage) auto-
matique

samouravnvanje - autorégulation

sanacija - assainissement

sani, prečne - coulisse transversale

sanitarije - installations sanitaires

sanke, stružne - chariot porte-outil

sapnik (oddušnik) - tuyau d'évacuation

sapnik (oddušnik) - tuyau de décharge
(d'écoulement)

segretje - échauffement

segrevanje plina, vode, zraka - chauffage du
gaz, de l'eau, de l'air

sejanje - criblage, tamisage

sekač, dleto - burin

semering - bague d'étanchéité

separacija - installation (atelier) de triage

serija - ensemble

serijski - sériel

servomotor - servo-moteur

servozavora - servo-frein

sesalen - d'aspiration

sesalka - pompe aspirante

sesalka, tlačna - pompe foulante

sesalka, zračna - pompe à air (à pneumatique)

sesalka, zračna - pompe d'auto (à bicyclette)

sesalnik - aspirateur

sestav, sestavina - composition

sestaviti - assembler

sestaviti - assembler, monter

seštevalnik - additionneur, additeur

sevanje - radiation

seznam - liste, répertoire, état

shema, mazalna schéma de lubrification

shema, priključna - diagramme (schéma) des
connexions

shema, priključna - schéma de câblage

signal, zvočni - signal acoustique (sonore)

sila pritiska - force de pression

sila, centrifugalna - force centrifuge

sila, gonilna (pogonska) - force (puissance)
motrice

sila, hidravlična - force hydraulique

sila, mehanska - force mécanique

sila, odzivna - force répulsive (de répulsion)

sila, privlačna - force attractive (d'attraction)

sila, udarna - intensité de choc

sila, vlečna - force (effort) de traction

sila, vodna - énergie (force) hydraulique

sila, vztrajnostna - force d'inertie

sila, zavorna - force (puissance) de freinage

sinhronizem - synchronisme

sinhroniziranje - synchronisation

sistem (velikosti), dvofazni - système
(de grandeurs) diphasé

sistem enot - système d'unités

sistem obdelave podatkov - système
informatique

sistem odtoka - système d'évacuation

sistem, digitalizirani - système numérique

sistem, elektromagnetski - système

électromagnétique

sistem, elektrostatski - système électrostatique

sistem, enofazni - système monophasé

sistem, merilni - système de mesure

sistem, varnostni - sécurité

sistem, večfazni negativni - système polyphasé
inverse

sistem, večfazni pozitivni - système polyphasé
direct

sistem, večfazni tokokrogov - système (de
circuits) polyphasé

sistem, večfazni velikosti - système de
grandeurs polyphasé

sistem, večfrekvenčni - système polycyclique

sistem, zaporni (železnica) - bloc-système

sito, sesalno - tamis de filtre d'aspiration

- sito, **sortirno** - crible-chasseur
 sito, **stresalno** - cribleur oscillant
 sito, **vibracijsko** - crible vibrant, vibrocrible
 sito, **vibracijsko** - vibroclasseur
 sito, **žično** - crible (tamis) en toile (en fil)
 skala - échelle, graduation, gamme
 skalar, **skalarna (velikost)** - grandeur scalaire
 skelet - ossature, charpente, carcasse
 skelet **ladje** - membrure
 skica, **merska** - croquis coté
 skladanje - empilage
 skleniti **tokokrog** - fermer un circuit
 sklop - groupe, bloc, organe
 sklop - jointure, assemblage, complexe
 sklop, **sestavni del** - ensemble, sous-ensemble
 sklop, **sestavni del** - partie constructive
 sklopiti - assembler, accoupler
 sklopka - accouplement, couplage
 sklopka **na pažlje** - embrayage à griffes
 sklopka **pri motorju** - embrayage
 sklopka, **avtomatična** - embrayage automatique
 sklopka, **centrifugalna** - accouplement centrifuge
 sklopka, **del stroja** - accouplement
 sklopka, **lamelna** - embrayage à disques
 sklopka, **obožna** - couplage (accouplement) à manchon
 sklopka, **sklopitev** - embrayage
 sklopka, **torna** - embrayage à friction
 sklopka, **zobniška** - manchon (embrayage) à dents
 sklopka, **zobniška** - accouplement à denture
 skoba (**penjača**) - crampon, agrafe
 skobeljnica - raboteuse, machine à raboter
 skodelica **vzmeti** - cuvette de ressort
 skok, **elektronski** - transition électronique
 skozi - à travers, au travers de
 skoznik **visoke napetosti** - traversée haute tension
 slabenje - affaiblissement, atténuation
 sloj - couche
 slušalka - combiné
 slušalka, **naglavna** - casque à écouteurs
 smer **vrtenja** - sens de rotation
 smola, **izmenjevalna** - résine échangeuse d'ions
 sneti **cilindrsko glavo** - déposer la culasse, déculasser
 snov, **čista** - corps pur
 snov, **diamagnetna (diamagnetik)** - substance diamagnétique
 snov, **dispezivna** - milieu dispesif
 snov, **feromagnetna** - substance ferromagnétique
 snov, **gorljiva** - matériau combustible
 snov, **luminescenčna** - substance luminescente
 snov, **paramagnetna** - substance paramagnétique
 snovi, **vnetljive** - matières inflammables
 sod, **bencinski** - fût d'essence
 solenoid - solénoïde
 solenoid, **idealni** - solénoïde d'Ampère
- solidnost** - fiabilité
soosnost - coaxialité
sornik - foujon, boulon, axe
sortirnica - installation de triage
soupor - shunt
soupor, ločen - shunt séparé
spajka - soudure
spajka, trda - soudure forte, brasure
spajkalnik (aparati) - appareil de soudage
spajkalnik (aparati) - appareil à souder (à braser)
spajkalka - lampe à souder
spajkalnik - fer à souder
spajkanje - soudage, brasure
spajkati - braser, souder
spajkati s cinom - souder avec de l'étain
specifikacija - devis descriptif
specifikacija, izdelovalna - spécification de fabrication
spiralen - spirale, en spirale, spirale
spiranje - lavage, rinçage
splošno o - généralités sur
spoj, cevni - joint de tuyau, raccord vissé
spoj, drsni - ajustement glissant
spoj, elastični - joint souple
spoj, jermenski - jonction des courroies
spoj, spojitev - enclenchement
spoj, vijačni - union (assemblage) par vis
spoj, zakovni - assemblage par rivet, rivetage
spojen - de jonction, de communication
spojen - de connexion
spojen, tesno - jointif
spojina - combinaison, corps combiné
spojina, kemična - composition chimique
spojiti, električno - connecter, brancher, raccorder
spojiti, telefonsko - mettre en communication avec
spojiti, telefonsko - établir (donner) la communication
spojka - raccord, attache, lien, agrafe
spojka za hitro spenjanje - attache rapide
spojka, cevna - raccord pour tuyaux flexibles
spojka, cevna - jonction pour tuyaux flexibles
spojka, lamelna - accouplement à lamelles
spojka, vtična - assemblage à emboîtement
spojka, žična - serre-fils
spojnica - attache
spojnica, vtična - prise de courant
spojnik - coupleur
spojnik, moški - coupleur mâle
spojnik, ženski - coupleur femelle
spona - goujon de serrage
spona, vijačna - goujon de serrage
sponka (el.) - borne, fixateur
sponka, nevtralna - borne neutre
sponka, priključna - borne de connexion
sponka, vezna - borne de connexion
sponka, vezna - plot de raccordement, serre-fils

- spunka, vhodna** - borne d'entrée
spunke, vrstne - réglette à bornes
spunke, vrstne - bornes serre-fils
spodobnost, izolacijska - pouvoir isolant
spraviti v delovanje - mettre en oeuvre
spraviti v obratovanje, v tek - faire marcher
sprejemnik, radijski - récepteur radio
spremembe, temperaturne - changements de température
spremembe, temperaturne - variations de température
spremembe ... glede na - variation ... en fonction de
spreminjanje polarnosti - inversion de polarité
sprostitev - dégagement
sprožitev - décharge spontanée
sredstva, osnovna - inventaire, capital immobilisé
sredstvo - agent, moyen
sredstvo za čiščenje kov. površin - décapant
sredstvo, izolirno - matière isolante
sredstvo, pralno - produit lessiviel
sredstvo, regeneracijsko - agent régénérateur
sredstvo, splakovalno - produit de rinçage
sredstvo, toplotno varovalno - isolant thermique
sredstvo, vezno - liant
standarden - courant
stanje, izolacijsko - isolement
stanje, nevtrajno - état neutre
stanje, normalno - état normal, niveau normal
stanje, resonančno - niveau de résonance
stanje, tekoče - état liquide
stanje, začetno - état initial
starter (pri avtu) - démarreur
stativ - support
stavba v surovem stanju - gros ouvrages
stavba, stanovanjska - bâtiment d'habitation
stavbišče, na stavbišču - à pied d'oeuvre
steblo - tige
steklo, presojno - verre translucide
stena - paroi
stena, pregradna - cloisonnement
steza, valjčna - transporteur à rouleaux
stičnica - attache
stik - couplage, accouplement, contact
stik - jonction, connexion, liaison
stik, cevni - raccord de tube
stik, kratek - court-circuit
stik, paralelni v zvezdi - couplage étoile parallèle
stik, trikotni v seriji - couplage triangle en série
stik, zemeljski - contact à la terre, mise à la terre
stik, zemeljski - court-circuit à la terre
stik, zvezdni - connexion en étoile
stikalnica - salle de commande
stikalnica - poste de commande électrique
stikalnica (tel.) - dispositif de connexion
stikalnica (tel.) - dispositif de communication
stikalnik - appareil de commande (de distribution)
stikalo - coupleur, interrupteur, commutateur
stikalo - contact, plot
stikalo zvezda-trikot - commutateur (en) étoile-triangle
stikalo, avtomatsko - commande automatique de l'interrupteur
stikalo, časovno - commutateur (interrupteur) à temps
stikalo, časovno - minuterie
stikalo, čepovno - interrupteur à fiche
stikalo, daljinsko - interrupteur (de commande) à distance
stikalo, daljinsko - téléinterrupteur
stikalo, glavno - commutateur principal
stikalo, glavno avtomatsko - interrupteur général automatique
stikalo, izklopno - interrupteur
stikalo, klecno - interrupteur à bascule
stikalo, klecno - touche basculante, tumbler
stikalo, ločilno - sectionneur
stikalo, nožno - interrupteur (commutateur) à pied
stikalo, odcepno - commutateur
stikalo, odmično - combinateur à cames
stikalo, omrežno - commutateur (interrupteur) principal
stikalo, ozemljitveno - appareil de mise à la terre
stikalo, paketno - commutateur rotatif à étages
stikalo, potezno - interrupteur à tirette, tirette
stikalo, prekopno - commutateur
stikalo, regulacijsko - connexion
stikalo, ročno - interrupteur manuel
stikalo, serijsko - interrupteur (commutateur) multiple
stikalo, serijsko - interrupteur combiné à va-et-vient
stikalo, tokovno zaščiteno - interrupteur de protection
stikalo, tranzistorsko - commutateur à transistor
stikalo, valjčno - combinateur cylindrique (à tambour)
stikalo, vrtilno - commutateur (interrupteur) rotatif
stikalo, vtikalno - prise de courant
stikanje - jonction, (ré)union, connexion
stikanje - assemblage
stikati - joindre, unir, réunir, relier, raccorder
stikati - brancher, connecter, assembler
stiskalnica, ekscentrična - presse à excentrique
stiskalnica, hidravlična - presse hydraulique
stiskalnica, ročna - presse à main hydraulique
stiskalnica, vijačna - presse à vis
stiskanje - serrage
stisniti - serrer
stolp, hladilni - tour de réfrigération
stolp, izvozni - chevalement
stopničast - à gradins

stopnja jakosti - intensité de force
 stopnja vlažnosti - degré d'humidité
 stopnja vrednosti - niveau de (la) valeur
 stopnja vzbuditve - niveau d'excitation
 stopnja zaščite - niveau de protection
 stopnja, trdotna - (degré de) dureté
 stopnja, upodnostna - degré de résistance
 storilnost - performance, rendement
 storilnost stroja - puissance, efficacité, performance
 stožer - pivot
 stran, čelna - face avant
 stranica, bočna - flanc latéral
 streči stroju - desservir, manoeuvrer, commander
 streči stroju - actionner, faire marcher
 strelovod - parafoudre
 strgalo - racloir
 stroj za čiščenje kovin - décapeuse
 stroj za luknjanje - perforeuse, perforatrice
 stroj za obdelavo lesa - machine pour le travail du bois
 stroj za pakiranje - machine à emballer
 stroj za pomivanje steklenic - rince-bouteilles
 stroj za rezanje papirja - massicot
 stroj za vrtnanje navojev - taraudeuse
 stroj, brusilni - affûteuse, rectifieuse
 stroj, brusilni - meule à aiguiser (à affûter)
 stroj, centrifugalni - machine centrifuge, centrifugeur
 stroj, centrifugalni - centrifugeuse
 stroj, čistilni - dessableuse
 stroj, debelinski skobelni - raboteuse
 stroj, formarski - machine à mouler
 stroj, gladilni - machine à lisser (à planer), lisseuse
 stroj, gladilni (za papir) - calandre, patineuse
 stroj, izvozni - machine d'extraction
 stroj, jedrarski - machine à tirer les noyaux
 stroj, navijalni - bobineuse, bobinoir
 stroj, obdelovalni - machine d'usinage (de façonnage)
 stroj, obdelovalni - machine-outil
 stroj, obračalni - retourneur de moules
 stroj, orodni - machine-outil
 stroj, parni - machine à vapeur
 stroj, poljedelski - machine agricole
 stroj, radialni vrtnalni - perceuse radiale
 stroj, ravnalni - machine d'ajustage
 stroj, rezalni - coupeuse, machine à couper
 stroj, rezalni - fraiseuse
 stroj, ročni brusilni - meuleuse
 stroj, skobelni - raboteuse
 stroj, skobelni poravnalni - machine à dégauchir
 stroj, sortirni - trieuse, trieuse-classeuse
 stroj, trgálni - machine d'essai à la rupture
 stroj, ulivalni - fondeuse
 stroj, upogibalni - machine à plier (à cintrer)

stroj, upogibalni - plieuse, cintreuse
 stroj, varilni - machine à souder, soudeuse
 stroj, vrtnalni - foreuse, perceuse, machine à percer
 stroj, vrtnalni - perforatrice
 stroj, zabijalni (za pilote) - marteau-pilon, pilon, sonnette
 stroj, zakovni - riveuse, rivoir
 strojen - mécanique, de(s) machine(s)
 strojnica - chambre (salle) des machines
 strokovnjak - expert
 strokovnjak, odgovorni - technicien responsable
 stroški, vzdrževalni - frais d'entretien
 stroškovnik - devis
 strugar - tourneur
 struženje - tournage, travail au tour
 stružnica - tour
 stružnica, čelna - tour frontal
 stružnica, revolverska - tour revolver
 sunek, tokovni - impulsion, coup de courant
 surovina - matière première
 sušilnik na vroč zrak - sécheur à air chaud
 sušilnik zraka - assécheur d'air
 sveder - foret, mèche, vrille
 sveder, (velik) - tarière
 sveder za jemanje vzorcev - sonde
 sveder polžasti - mèche hélicoïdale
 sveder, rezilni za navoje - taraud
 sveder, spiralni - foret hélicoïdal, mèche hélicoïdale
 svedrček - perçette
 svetilnost - intensité lumineuse
 svetljenje, anodno - lumière anodique, lumière positive
 svetovalec, tehnični - conseiller technique
 svetovanje - assistance
 svinčnica - fil à plomb
 svora - dispositif de serrage
 svora - bride de fixation, serre-joint
 svornik - goujon, boulon
 svornik, batni - boulon (tourillon) de piston
 svornik, zakovni - boulon rivé
 svornik, zglobni - boulon à bascule

T

tabela - tableau
 tablica podatkov (napisna t.) - plaquette technique
 tablica podatkov (napisna tablica) - plaque signalétique
 tablica, tipska - plaque signalétique
 tahometer - tachymètre, compte-tours
 tahometer - compteur (indicateur) de vitesse
 takt, dajalec takta - horloge, pendule, compteur pendulaire
 talilec - fondeur
 tališnica - fonderie
 talilnik - creuset

- talitev, taljenje, topitev** - fusion, fonte
taljiv - fusible
tarifiranje - taxation, comptage
tečaj - pivot
teči (stroj) - marcher, fonctionner
tehnika, vakuumska - technique du vide
tehtnica, vodna (libela) - niveau à bulle d'air
tek - marche
tek, prazni - marche à vide
tek, preskusni - épreuve, expérience
tek, prosti - embrayage à roue libre, roue libre
tek, prosti - ralenti
tek, spraviti v - mettre en marche (en route, en train)
tek, spraviti v - actionner
tek, vzratni - marche arrière
telekomunikacije - (technique des) télécommunications
temelj, betonski - fondation en béton
temelj, masivni betonski - fondation massive au béton
temperatura okolice (okolja) - température ambiante
temperatura vode - température de l'eau
temperatura, delovna - température ambiante
temranje - recuit
termit - thermite
termodinamika - thermodynamique
termoelektričen - thermoélectrique
termoelektrika - thermoélectricité
termoelement (termoelektrični člen) - couple thermoélectrique
termoelement (termoelektrični člen) - thermocouple, thermo-élément
termograf - thermographe
termograf - thermomètre enregistreur
tesnilka - presse-étoupe
tesnilo - joint, garniture
tesnilo, drsno - joint coulissant
tesnilo, gumijasto - joint en caoutchouc
tesnilo, kroglasto - joint sphéroïde
tesnilo, manšetno - joint à collerette, anneau-joint
tesnilo, oljno - joint à huile
tesniti - rendre étanche (imperméable)
tesniti - fermer hermétiquement, colmater
tesnjenje, neprepustno - joint étanche
test, avtomatski rutinski - test automatique, essai systématique
teža, koristna - poids utile
teža, lastna - poids propre, poids à vide
teža, nakladalna - charge limite
teža, presežna - surpoids, excédent de poids
teža, presežna - poids en excédent
teža, prevelika - surcharge
teža, specifična - densité
težave, tehnične - ennuis mécaniques
težnost - pesanteur, force de pesanteur
tipka, stikalna (gumb) - bouton de commande (de manoeuvre)
tipka, tipkalo - bouton-poussoir, touche
tipkovnica - clavier alphanumérique
tirnica - rail
tirnica - glissière, guide
tirnica, zobata - crémaillère
tiskalnik - imprimante
tlačilka - pompe foulante
tlačilka za mazanje - injecteur à (de) graisse
tlačilka, mazalna - pistolet (pompe) à graisse
tlačilka, mazalna - graisseur à chapeau
tlačilka, mazalna - pompe de graissage
trak, elektrostatični - pression électrostatique
tlak, nizki - basse pression (B.P.)
tlak, parni - pression de vapeur
tlak, visoki - haute pression (H.P.)
tlakomer - manomètre, indicateur de pression
tlenje, anodno - lumière anodique (positive)
tloris - vue en plan, plan horizontal
tloris - plan (d'une construction)
tloris - coupe (section) horizontale
točka vžiga - point d'inflammation
točka, nevtralna - point neutre
točka, prekinitevna - point de rupture
točkalo - pointeau
točnost - précision, degré de précision
tog - rigide
tok - courant, flux
tok nizke napetosti - courant à basse tension
tok podatkov - flux de données
tok polnjenja - courant de charge
tok praznega toka - courant à vide
tok visoke napetosti - courant de haute intensité
tok zemeljskega stika - courant (perte) à la terre
tok, Foucaultov (vrtinčni t.) - courant de Foucault
tok, anodni - courant anodique
tok, brez toka - à circuit ouvert
tok, delovni - courant actif
tok, dvofazni - courant diphasé
tok, električni - courant électrique
tok, elektronski - courant électronique
tok, enakosmerni - courant unidirectionnel
tok, enofazni - courant monophasé
tok, enosmerni - courant continu
tok, fazni - courant en phase
tok, indukcijski - courant induit (inducteur)
tok, ionski - courant ionique
tok, izhodni - courant de sortie
tok, izključiti - couper (interrompre) le circuit
tok, izključiti - couper (interrompre) le courant
tok, izključiti - mettre hors circuit
tok, izmenični - courant alternatif
tok, jaki - courant fort
tok, jalov - courant réactif
tok, kondukcijski - courant de conduction

- tok, konvekcijski** - courant de convection
tok, magnetni - courant magnétisant
tok, mnogofazni - courant (alternatif) polyphasé
tok, mrežni - courant de grille
tok, nominalni (nazivni) - courant nominal
tok, polarizacijski - courant de polarisation
tok, prekiniti - gl. tok izključiti
tok, prevelik - surintensité de courant
tok, prevodniški - courant de conduction
tok, šibki - courant faible
tok, trifazni - courant triphasé
tok, visokofrekvenčni - courant (de) haute fréquence (H.T.)
tok, vključiti - mettre en circuit, fermer le circuit
tok, vrtinčni (Foucaultov) - courant de Foucault
tok, zračni - onde d'air
tokokrog - circuit
tokokrog, anodni - circuit anodique
tokokrog, aperiodični - circuit apériodique
tokokrog, električni - circuit électrique
tokokrog, induktivni - circuit inductif
tokokrog, magnetni - circuit magnétique
tokokrog, mrežni - circuit de grille
tokokrog, neinduktivni - circuit non inductif
tokokrog, ozemljeni - circuit de terre
tokokrog, vzporedni - circuits en parallèle
tokokrog, vzporedni - circuits en dérivation
tokokrog, zaporedni - circuits en série
tokomer - ampèremètre
tokovi, vrtinčasti - courants tourbillonnaires
tokovnik, tokovni merilni pretvornik - transducteur de mesure
tokovoden - conducteur, de conduction (du courant)
tolčenec - ballast normal
toleranca po normah VDE - tolérance selon normes V.D.E.
topen - soluble
topilnik - creuset
topilo - solvant
topljenje - fonte, fusion
topljiv - fusible
topljivost - fusibilité
toplota - chaleur
toplota izogrevanja - chaleur de combustion
toplota, torna - chaleur de frottement
toplotne izgube - déperditions
toplotno - à chaud
topnost - solubilité
toren - de (à) friction, de frottement
tovarna, strojna - atelier de constructions mécaniques
tračen - à ruban
tračnica - rail
tračnica, vodilna - glissière
trafopostaja - sous-station
trak - ruban, bande
trak, brusilni - bande abrasive
trak, elastični - bande élastique
trak, izolirni - bande isolante
trak, izolirni - bande isolatrice, ruban isolant
trak, lepilni - bande collante, ruban adhésif
trak, tekoči - bande transporteuse, tapis roulant
trak, tekoči - courroie de transport
trak, tekoči - chaîne (de montage)
trak, tekoči - tapis roulant, convoyeur (à bande)
trak, tonski (zvočni) - bande sonore
trak, transportni - transporteur à courroie
trak, transportni - bande transporteuse
trak, transportni - convoyeur, tapis roulant
traku, na tekočem - en série
tram - poutre, sablière
tram, oporni - étau
tram, prečni - poutre transversale, traverse
tramič - poutrelle
transformator, merilni - transformateur de mesure
transformator, napetostni - transformateur de tension
transformator, napetostni - transformateur de potentiel
transformator, regulacijski - transformateur avec réglage
transformator, tokovni - transformateur de courant
transporter s trakom - transporteur à courroie
transporter, tračni - bande transporteuse
trdnost - résistance
trdnost, dielektrična - rigidité diélectrique
trdnost, minimalna - résistance minimum
trdnost, prebojna - rigidité diélectrique
trdota jekla - trempe de l'acier
trenje - friction, frottement
trenje v ležajih - frottement dans les paliers
trenje, drsno - frottement de glissement
tresljaj - vibration
trifazni - triphasé
trivodni - à trois conducteurs
trk, trčenje - choc, collision
trn - mandrin, épine
trn, rezkalni - mandrin
tuljava - bobine
tuljava, indukcijska - bobine inductrice (d'induction)
tuljava, magnetna - bobine d'électro-aimant
tuljava, preskusna - bobine exploratrice
tuljava, uglaševalna - bobine syntonisatrice
tuljavica, vrtljiva - bobine mobile
tuljavka, tulka - douille
turbina, parna - turbine à vapeur
turbina, reakcijska - turbine à réaction
turbina, vodna - turbine hydraulique
turbokompresor - turbocompresseur
tuš - encre

U

učinek - effet
učinek na uro - rendement (débit) horaire
učinek, delovni (storilnost) - effet
učinek, jalov - puissance réactive (dévattée)
učinek, pravi - puissance réelle (active, efficace)
udar, električni - choc électrique
udar, elektronski - impact électronique
udar, vodni - irruption d'eau
udarec - choc
udarni - percutant
ugotoviti - déterminer
uhajanje - fuite
uho za dviganje - crochet (anneau) de levage
ukaz - commande
ukrivljenje - cambrage
ulitek - pièce de fonderie, ouvrage en fonte
ulitek - objet en fonte, moulage
ulitek, jekleni - moulage en acier
uliti - jeter en fonte, couler, fondre, mouler
ulivanje - coulage, fonte
ultrales - panneau dur
ultrapas - stratifié (toile, papier) formica
umerjanje - étalonnage
upadek (luminescence) - déclin (de la luminescence)
uplinjač - carburateur
upogibalnik - machine à plier (à cintrer)
upogibalnik - plieuse, cintruse
upogibati, upogniti - cintrer, plier
upogniti cev - couder
upor - résistance
upor pri trenju - résistance au frottement
upor, anodni - résistance de circuit anodique
upor, katodni - résistance de tension grille
upor, odvodni, mrežni - résistance de fuite de grille
upor, vzporedni (soupor) - (résistance) shunt
uporaba, področje uporabe - domaine d'application
uporaben - utilisable
upornost - aptitude à l'emploi
upornost - résistance
upornost, efektivna - résistance effective
upornost, induktivna - réactance inductive
upornost, izolacijska - résistance d'isolement
upornost, jalova - réactance effective
upornost, kapacitivna - réactance capacitive
upornost, kontaktna - résistance de contact
upornost, magnetna - réluctance
upornost, notranja - résistance interne
upornost, ohmska - résistance en courant continu
upornost, ozemljitvena - résistance de terre
upornost, polna - impédance
upornost, relativna (specifična) - résistivité
upornost, vhodna - résistance d'entrée
upravljanje - manipulation, manoeuvre

upravljanje, električno - commande électrique
upravljati - commander
ura, kilovatna - kilowatt-heure
ura, kontrolna - enregistreur de temps
ura, merilna - comparateur, indicateur, cadran
ura, stikalna - horloge de commutation
ura, vodna - compteur à eau, horloge à eau
ura, vodna - clepsydre
uravnavati - ajuster, rectifier, mettre au point
uravnavna - ajustage, rectification, mise au point
uravnotežiti - équilibrer
uravnovesiti - équilibrer, balancer, compenser
ure, delovne - heures de travail
ure, obratovalne - heures de fonctionnement
urediti - aménager
urez - coupeure, entaille, incision
urezati - découper, tailler
usmerjevalen - pilote
usmerjevalnik, usmernik - redresseur (de courant électrique)
usmernik, celovalni (polnovalni) - redresseur pleine-onde
usmernik, polvalni - redresseur demi-onde
usrediti - centrer
ustavitev stroja - arrêt de la machine
ustavitev, zastoj - arrêt
ustaviti delo - suspendre un travail (les travaux)
ustaviti stroj - débrayer
ustje cevi - orifice de tuyau (tube)
utež, ekscentrična - excentrique
utor - rainure
utor, vzdolžni - cannelure
utripanje svetlobe - papillotement
uvedba, praktična - mise en pratique
uvodnica - entrée du câble
uvojnik - taraud

V

vakuum, povečan - vide élevé
vakuumski - à vide
val, elektromagnetni - onde électromagnétique
val, polni - onde pleine
val, potujoči - onde progressive
val, ravninski - onde plane
val, sinusni ravninski - onde sinusoïdale plane
val, stojni - onde stationnaire
val, svetlobni - onde lumineuse
val, udarni - onde de choc
val, zvočni - onde sonore
valj - cylindre
valj z obročki - cylindre à bagues
valj, brusilni (gladilni) - tambour ponceur
valj, zaviralni - cylindre de frein
valjanec - fer laminé
valjanje - cylindrage, laminage
valjanje ceste - cylindrage, compactage au rouleau

- valjanje, hladno** - laminage à froid
valjanje, vroče - laminage à chaud
valjar (cestni) - rouleau
valjar, parni - cylindre à vapeur
valjar, vrtni (cestni) - cylindre, rouleau compresseur
valjarna - laminoir
valjast - cylindrique
valjati - cylindrer
valjati (kovino) - laminer
varen pred vodo, ognjem - à l'épreuve de l'eau, du feu
varilec - soudeur
varilen - de soudage, de soudure, à souder
varilnica - four à souder
variti - souder
variti železo - corroyer
varjenje, avtogeno - soudure autogène
varjenje, avtomatsko (obločno) - soudage (soudure) automatique
varjenje, plamensko - soudure autogène
varjenje, točkasto - soudure par points
varnost - sécurité
varnost pri delu - sécurité du travail
varnost pri uporabi - sécurité à l'utilisation
varnost pri uporabi - sécurité d'exploitation
varnostni - de sûreté
varovalka - bouchon de sûreté, coupe-circuit
varovalka - fusible, coupe-circuit
varovalka za visoko napetost - fusible pour haute tension
varovalka, hitra - fusible à fusion rapide
varovalka, hitra - coupe-circuit à action rapide
varovalka, omrežna - fusible de secteur
varovalka, počasna - fusible à fusion retardée
varovalka, pregorela - fusible fondu
varovalka, svinčena - plomb fusible, coupe-circuit, plomb
varovalka, taljiva - coupe-circuit à fusible
varovalka, taljiva - fusible de sûreté
varovalka, vložna - fusible (coupe-circuit) à cartouche
vbrizgalnik, brizgalna šoba - gicleur
večstopenjski - étagé, multiple, à étages
velikost, eksponentna - grandeur exponentielle
velikost, izmerljiva - grandeur mesurable
velikost, merilna - grandeur mesurée
velikost, nazivna - grandeur nominale
velikost, pulzirajoča - grandeur ondulée, grandeur pulsatoire
velikost, red velikosti - grandeur, ordre de grandeur
velikost, sinusna - grandeur sinusoïdale
velikost, vhodna - grandeur d'entrée
ventil - obturateur, soupape, clapet
ventil pri parnem kotlu, pri vodih - reniflard
ventil, blokirni - soupape de blocage
ventil, cevni - obturateur de tuyau
ventil, ekspanzijski - soupape de détente
ventil, električni - valve
ventil, izpušni (varnostni) - soupape d'échappement (de sûreté)
ventil, krmilni - soupape commandée
ventil, odbojni - clapet de retenue
ventil, povratni - clapet (soupape) de retenue
ventil, predkrmiljeni - soupape à pilote
ventil, preklopni - soupape de commutation
ventil, prelivni - soupape d'évacuation
ventil, pretočni - soupape droite, soupape de passage
ventil, prisesalni - ventouse
ventil, reducirni - détenteur
ventil, sesalni - clapet (soupape) d'aspiration
ventil, tlačni - soupape de sûreté, s. de surpression
ventil, varnostni - soupape de sûreté
ventil, vstopni - soupape d'admission (d'aspiration)
ventil, zaklopni - clapet
ventilator - ventilateur
ventilator, izprašilni - ventilateur aspirateur
verifikacija - vérification, confirmation
veriga - chaîne
veriga z vedri - chaîne à godets
veriga, nosilna - chaîne porteuse
verizenje - chaînage
verjetnost trka - probabilité de choc
vetrnik - réservoir à air
vetrovod - porte-vent, conduite d'amenée d'air
vez - jonction
vez, gibka - joint souple
vez, priključna - cordon de raccordement
vezati (el.) - raccorder, connecter, brancher
vezati (gradb.) - assembler
vezati (tel.) - mettre en communication
vezava - couplage, liaison
vezava, vzporedna - couplage (liaison) en parallèle
vezava, zaporedna - couplage (liaison) en série
vezava, zaporedno-vzporedna - couplage en série-parallèle
vezava večfaznih sistemov - connexions des circuits polyphasés
vezje - circuit(s)
vezje, avtomatsko nadzorno - circuit de supervision automatique
vezje, integrirano - circuit intégré, pastille, puce
vezje, logično - circuit logique
vezje, naročniško - circuit de ligne
vezje, preskusno - circuit de contrôle
vezje, tiskano - circuit imprimé
vgraditev - incorporation
vhod - entrée
vhod četverpola - entrée d'un quadripôle
viden, dobro - facilement visible
vijačnica - hélice
vijak - vis
vijak imbus - vis à tête creuse

- vijak s kroglicami** - vis à billes
vijak s pritego - vis à broche
vijak z matico - boulon
vijak za ustavljanje - vis d'arrêt
vijak za vračanje - vis de rappel
vijak brezkončni - vis sans fin
vijak, čepni - bouchon mâle
vijak, glavati - boulon
vijak, ladijski, letalski - hélice
vijak, lesni - vis à bois
vijak, napenjalni - tirant
vijak, natezni - vis à tension
vijak, objemni - étrier
vijak, odtisni - vis de démontage
vijak, pomični - vis d'avance
vijak, prilagodni - boulon d'ajustage, vis de réglage
vijak, pritegniti - serrer (bloquer) une vis
vijak, pritrdilni - boulon, vis de fixation, v. d'attache
vijak, priviti - serrer (bloquer) une vis
vijak, regulirni - vis de réglage
vijak, šestrobi - vis à tête hexagonale
vijak, sidrni - boulon d'ancrage
vijak, spojni - tige filetée
vijak, temeljni - tige de scellement
vijak, večstopenjski - vis à pas multiple
vijak, vgrezni - vis à tête noyée
vijak, zidni - vis de scellement
vijakast - en forme d'hélicoïde
vijakast - hélicoïdal
viličar - chariot élévateur
višina, delovna - hauteur utile
višina, nadmorska - altitude
višina, stropna - hauteur sous plafond
višinomer - altimètre
visokofrekvenčen - de haute fréquence
visokotlačen - à haute pression (H.P.)
vitel - cric, treuil
vitel na stisnjen zrak - vérin à air comprimé
vitel na vijak - vérin (cric) à vis
vitel na ročico - cric à manivelle
vitel, hidravlični - cric hydraulique
vitel, ladijski - cabestan, guindeau
vitel, vijačni - vérin
vitel - vérin
vklopjanje, vključitev - enclenchement
vkločitev stroja - mise en marche
vkločitev tokokroga - mise en circuit
vkločitev v obratovanje - mise en service
vključiti - mettre en service (en marche)
vključiti prvo prestavo - mettre en première vitesse
vključiti stroj - mettre une (la) machine en marche
vključiti v prvo prestavo - passer la première (vitesse)
vključiti v tokokrog - brancher sur le circuit
vključiti v tokokrog - mettre en circuit
vklop - mise en circuit
vklop, samodejni - mise en circuit automatique
vklop, samostojni - mise en circuit autonome
vklopiti, prižgati luč - tourner le commutateur
vlaknat - fibreux
vlakno - fibre
vlakno, stekleno - fibre de verre
vleka - traction
vležajen - logé, prend appui
vliit - moulé
vliitek - (jet de) coulée
viliti, vlivati - fondre
vliivanje - fusion
vložek - lit de fusion
vložek filtra - cartouche (du filtre)
vložek, talični - élément (cartouche) fusible
vložek, topljiv varnostni - bouchon fusible
vmesnik - entretoise, interface
vmesnik - pièce intermédiaire
vmesnik - raccord, manchon
vnetljiv, lahko - facilement inflammable
vnos in prikaz podatkov - entrée et affichage des données
vod (za plin, vodo) - conduit, conduite
vod s šibkim tokom - ligne à courant faible
vod s šibkim tokom - ligne à basse tension
vod, električni - ligne électrique
vod, enožični - circuit unifilaire
vod, kabelski - câble
vod, nadzemni - ligne aérienne
vod, napajalni - ligne d'alimentation, feeder
vod, parni - conduite de vapeur
vod, podatkovni - chaînon de données
vod, podtalni, podzemni - conducteur (ligne) souterrain(e)
vod, povratni - ligne (circuit, fil) de retour
vod, telefonski - ligne téléphonique
vod, tlačni - conduite sous pression
vod, visokofrekvenčni - ligne de haute fréquence (H.F.)
voda, hladilna - eau réfrigérante
voda, izpiralna - eau de lavage
voda, onesažena - eau polluée
vodilnice - guidages
vodilo - guide, règle (dispositif) de guidage
vodilo - ligne omnibus, bus
vodilo - conducteur, ensemble de conducteurs
vodilo, drsno - glissière
vodilo, krmilno - bus de commande
vodilo, podatkovno - bus de données
voditi - guider
vodnik, nični - conducteur neutre
vodokaz - indicateur de niveau d'eau
vodovod - installation de distribution d'eau
vodovod (v hiši) - conduite d'eau
vododržan - étanche
vododržno napraviti - rendre étanche, étancher
vodstvo, gradbeno - direction de la construction
vodstvo, stavbno - conduite des travaux

- vodstvo, upravno** - administration
voltamperura - voltampèreheure
voltaža - voltage
voltmeter z vrtljivim železom - voltmètre ferromagnétique
voltmeter, feromagnetni - voltmètre ferromagnétique
voltmeter, magnetno-električni - voltmètre magnéto-électrique
votilnik - mèche creuse, foret creux
voziček, nosilni vztrajnika - chariot porte-volant
vožnja - marche, course
vožnja, preskusna - parcours de garantie (d'essai)
vpeljava (toka) - entrée (de courant)
vpenjalo - dispositif de fixation (de serrage)
vpenjati - serrer dans
vpetje - pièce de raccord, raccordement
vračanje - rappel, renvoi
vračanje kovin z elektrolizo - recyclage des métaux par électrolyse
vrata, drsna - cloison à coulisses
vrata, drsna - porte glissante (à glissière)
vrata, drsna - porte coulissante (à coulisse)
vrata, dvojna - porte à deux battants
vrednost - valeur
vrednost, kalorična - teneur en calories
vrednost, kalorična - valeur calorifique, v. énergétique
vrednost, nazivna - valeur nominale
vrednost, prava dogovorna - valeur conventionnellement vraie
vrednost, temenska - valeur de crête
vrednost, trenutna - valeur instantanée
vretenica - arbre fileté
vretenik - poupée fixe (de tour)
vreteno - broche, tringle, verge, tige
vreteno (orod. stroja) - arbre porte-outil
vreteno, izsredno - arbre excentrique
vreteno, navojno - vérin
vročina, varilna - chaleur soudante
vročina, varilna - température de soudage
vrtalec - foreur, perceur, sondeur
vrtalec - perforateur, de forage
vrtalec - perceuse, foreuse
vrtalec - perceuse, tarière
vrtalec na stisnjen zrak - perceuse à air comprimé
vrtalec, pnevmatični - perceuse pneumatique
vrtalec - mèche, foret
vrtalec za navoje - taraud
vrtalec - forage, perçage
vrtalec, poskusno - sondage
vrtalec - forer, percer
vrtenje - rotation
vrtenje se okoli svoje osi - pivoter
vrtilišče - centre de rotation, point de rotation
vrtiljaji stroja (hitrost vrtenja) - vitesse de rotation
- vrtljiv** - pivotant
vrvi, nosilna kabelska - câble porteur
vrvi, zaviralna - câble de frein
vrvi, žična - câble en fils métalliques
vrvenica - poulie de câble
vrvica - cordon
vrvica, električna - cordon (fil) électrique
vrvica, podaljševalna - câble prolongateur
vsebina - contenu
vsebina ponudbe - sommaire
vsebnost - teneur
vsedalnik, lamelni - décanteur à lames de fond
vsedati se - se déposer
vsednik, betonski - cuve à décantation en béton
vsesa(va)ti prah, dim - capter
vsesovanje - aspiration
vskočnik - circlips
vstavek - pièce insérée (intercalée)
vstavek - pièce intercalaire (interpolée)
vtič, preskusni - fiche d'essai
vtičnica, enofazna - prise de courant monophasée
vtičnica, zasedbena - jack d'occupation
vtikač, bananski - fiche banane
vtikač, dvopolni - fiche de prise de courant mâle
vzbujalnik - excitatrice
vzbujanje - excitation
vzbujanje el. toka - excitation du champ électrique
vzbujanje, magnetno - force magnétomotrice
vzbujanje, stopnjevano - excitation par degrés
vzdržati preskus obremenitve - résister à l'essai de charge
vzdrževanje - entretien, maintenance
vzemljitev - mise à la terre
vzemljiti - mettre (relier) à la terre
vžig - ignition
vžig obloka, iskre - amorçage d'un arc, d'une étincelle
vzmet - ressort
vzmet, listnata - ressort à lame(s)
vzmet, natezna - ressort tendeur, ressort de tension
vzmet, polžasta - ressort hélicoïdal
vzmet, polžasta - ressort à boudin (à volute, à spirale)
vzmet, pritnisna - ressort de pression
vzmet, sklopna - ressort d'embrayage
vzmet, spiralna (vibasta) - ressort spiral (en spirale), spiral
vzmet, stikalna - ressort de connexion
vzmet, vijaka - ressort en spirale
vzmeti avtomobila - suspension à ressorts
vzorčenje - prélèvement d'échantillon
vzpodbujalnik - exciteur, excitatrice
vzpodbujalnik - dispositif d'excitation

vzpodbujevalnik na gredi - excitatrice en bout d'arbre

vzpodbujevalnik na gredi - excitatrice accouplée directement

vzpodbujevalnik nihanj - générateur d'oscillations

vztrajnik - volant d'inertie, roue volant

vzvod - levier

vzvod, krmilni - levier de commande

vzvod, pretični - levier de vitesse

vzvod, ročni - levier de frein à main

vzvod, stikalni - levier de contact

vzvod, zadrževalni - levier d'arrêt

vzvoj - filet, filetage

vzvojniki (sveder) - taraud

W

watt-ura - wattheure (watt-heure)

Z

zacementirati (gradb.) - cimenter, lier avec du ciment

zacementirati (met.) - cémenter

začetek proizvodnje - démarrage de la production

zaganjalnik - démarreur

zaganjalnik, oljni - démarreur à bain d'huile

zagnati - mettre en marche, lancer

zagon - démarrage, actionnement, lancement

zagon - entraînement, commande

zagon - mise en route (en service)

zagozda - cale, clavette, coin, cheville

zagozda, bradata - clavette à talon (à nez)

zagozditve - calage, coinçage

zahteve, varnostne - exigences de sécurité

zajemalka - godet pelleteur

zajetje, vodovodno - captage d'eau potable

zakasnitev vklopa - retardement de connexion

zaklep - dispositif d'arrêt, arrêt, blocage

zaklop, trenutni - fermeture rapide (instantanée)

zaklopec - chapeau, clapet

zaklopka - clapet, soupape, vanne

zaklopka (avto) - évent, volet d'air

zaklopka, drsna - glissière

zaklopka, pretočna - soupape (vanne) de trop-plein

zaklopka, sesalna - soupape (clapet) d'aspiration

zaklopka, zračna - clapet de ventilation

zaklopka, zračna - clapet d'aération (d'aéragé)

zaklopka, zračna (pri gretju) - volet d'aération

zaklopnica - clapet, volet

zakoličenje - jalonnement

zakon težnosti - loi de la pesanteur

zakon, indukcijski (Faradayev) - loi de Faraday

zakovati - clouer, river, riveter

zakovica - rivet

zakovica, vgreznjena - rivet à tête noyée (perdue, fraisée)

zakovičenje - rivetage

zakovičiti - riveter, river

zakovnik - clou rivé, rivet

zakuriti, preveč - surchauffer

zakovati - souder, braser

zamaknitev - décalage

zamašek - bouchon

zamašiti - boucher, obturer

zanesljiv - sûr, fiable, fidèle

zanesljivost - fiabilité

zanka - élingue, boucle

zanka, sklenjena - boucle fermée

zaoljiti - lubrifier

zaostanek - retard

zapah - verrou

zapiralo - obturateur

zapiralo - mécanisme (dispositif) de fermeture

zapisnik preskusa - procès-verbal d'essai

zapognitev - rabatement

zaporedje (niz) znakov - chaîne de caractères

zaporednost pozivov - séquence d'appel

zaprt, hermetično - isolé hermétiquement

zarisati - tracer

zaščita - protection

zaščita pred dotikom - p. contre les contacts accidentels

zaščita pri delu - protection du travail

zaščita proti preobremenitvi - protection contre la surcharge

zaščita proti strelji - protection contre la foudre

zaščita, kratkostična - p. contre les courts-circuits

zaščita, površinska - protection de surface, revêtement

zaščita, protikorozijska - anticorrosif, antioxyde

zaščita, protikorozijska - antirouille

zaščita, tokovna - protection ampèremétrique

zaslon, ekran, katodna cev - tube à rayons cathodiques (T.R.C.)

zasuk, fazni - déphasage

zasun - obturateur glissant, vanne

zasun, zapiralni parni - vanne d'arrêt de vapeur

zatajitev mehanizma - défaillance du mécanisme

zatesniti - boucher, colmater, étancher

zatesniti - rendre étanche

zatezanje - serrage

zatič - goupille, fiche, cheville

zatič - bouchon, goujon

zatič, centrirni - pion de centrage

zatič, centrirni - cheville ajustée, prisonnier

zatič, elastični - goupille élastique

zatič, varovalni - goupille de sécurité (de sûreté)

zatic - fiche, goupille, cheville

zaticak - clavette

zaticalnik - chien, cliquet, crochet d'arrêt

zaupogibalnik - machine à plier (à cintrer)

zavpogibalnik - plieuse, cintruse
zavpogniti - cintrer
žavstavitel stroja - arrêt d'une machine
zavstaviti stroj - mettre une machine hors service
zavarovati - protéger
zaviralen - de frein, de freinage
zaviralnik - sabot (patin) de frein
zaviralno (priprava) - mécanisme (dispositif) de freinage
zaviranje - freinage
zavirati - freiner, serrer le frein
zavirati - appuyer sur le frein
zavoj (spirale) - spire
zavojnik - taraud
zavora - frein
zavora v sili - frein de secours
zavora, čeljustna - frein à mâchoires
zavora, hidravlična - frein hydraulique
zavora, nožna - frein à pied (à pédale)
zavora, oljna - frein à huile, amortisseur
zavora, pnevmatična - frein à air comprimé
zavora, ročna - frein à main
zavora, trakasta - frein à ruban, frein à bande
zavora, zračna - frein à air
zavoren - de frein, de freinage
zavržek - rebut, déchet
zbiralnik, vodni - accumulateur d'eau
zbrusiti - aiguiser, affûter, affiler, meuler
zdrob, jekleni - grenaille
zev ključa - ouverture de clef
zgiben - d'articulation
zglob - joint, jointure, articulation
zglob, kardanski - joint de cardan, cardan
zglob, kardanski - joint universel
zglob, kardanski - articulation à la Cardan
zglob, kroglični - joint à genou, rotule
zglob, viličasti - articulation à chape
zgradba v surovem stanju - gros oeuvre
zgraditi, nizko - surbaïsser
zlitik - ouvrage en fonte, article de fonte
zlitina - alliage
zlitina, bakrova - alliage de cuivre
zlom osi - rupture d'essieu
zložiti - assembler, monter
zmes kovin - alliage
zmogljiv - à grande puissance, à haut rendement
zmogljivost - capacité, performance
zmogljivost - capacité productive (de production)
zmogljivost - capacité de rendement
zmogljivost - productivité, rendement, efficacité
zmogljivost stroja - puissance, efficacité
zmogljivost stroja - performance, potentiel
zmoznik, mozni - languette encastrée, clavette
znak zasedenosti - signal d'occupation
znak, črka - caractère
zobatik - engrenage
zobnik - roue dentée

zobnik - roue dentée
zračnica - chambre à air
zračnost - jeu
zrak, stisnjen - air comprimé, air refoulé
zrnatost - granulation
zrnčast - en grenaille
zrno - granule
zrušilnost - résilience de l'acier
zvar - soudure
zveza - connexion, liaison
zveza, povratna - liaison en retour
zvezati z maso ali ogrođjem - mettre à la masse
zvezdišče - point neutre
zvezdišče, nevtralna točka - neutre, point neutre
zvezdišče, ozemljeno - neutre à la terre
zveznik (zvezni člen) - raccord
zvoj - raccord(ement) à vis, bouchon fileté
zvoj - filet
zvrtili - creuser, forer, percer

Ž

žaga, kovinska - scie à métaux
žaga, rezbarska (povratna ž.) - scie sauteuse
žaga, strojna - tronçonneuse
žaga, tračna - scie à ruban
žariti - recuire
žarjenje - recuisage
žarnica - ampoule
železar - sidérurgiste, ouvrier métallurgiste
železarna - usine sidérurgique, sidérurgie
železo v palicah - fer en barres
železo v palicah (paličasto železo) - fer en verges, fer (acier) en barres
železo, kotno - fer à équerre
železo, kovano - fer forgé
železo, kovno - fer forgeable (malléable)
železo, krhko - fer aigre
železo, lito - fer coulé (de fonte)
železo, mehko - fer doux
železo, prečiščeno - fer affiné
železo, profilirano - fer profilé
železo, profilno - fer profilé, profilé
železo, staro - ferraille
železo, surovo - fonte brute, fonte crue
železo, surovo - fonte de première fusion
železo, surovo - fer brut, fonte brute (cru)
železo, taljeno - fonte de fer
železo, tračno - (fer) feuillard
železo, valjano - fer laminé
železobeton - béton armé
železolivar - fondeur de fer
železolivarna - fonderie de fer
žep za termometer pri transformatorju - doigt de gant
žerjav - grue
žerjav na gradbišču - grue de chantier

žerjav na tračnicah - grue montée sur rails
žerjav, mostni - pont roulant
žerjav, plavajoči - grue flottante
žerjav, portalni - grue à portique
žerjav, pristaniščni - grue de port
žerjav, tekalni - grue roulante
žerjav, vrtljivi - grue pivotante
žerjavist - pontier
žerjavovodja - opérateur de grue, grutier
žganje, ponovno - recuit
žica - fil métallique (de métal)
žica, neizolirana - câblage en fil nu
žica, prevodna - fil conducteur
žica, priključna - fil d'arrivée
žica, spojna - fil de connexion (de raccordement)

žica, taljiva - fil fusible
žičarna - tréfilerie
žičnik - pointe, clou
žila kabla - toron
žleb - rainure, gorge
žleb, iztočni - canal de coulée
žleb, odtočni - rigole (canal) d'écoulement
žlebič(ek) - rainure, gorge, cannelure, strie
žlebiti - canneler, rainurer, strier
žlica, livarska - cuiller (louche) de coulée
žlica, livarska - cuiller (louche) de fonderie
žlični (sveder) - tarière, mèche anglaise (à cuiller)
žlindra - mâchefer, laitier

Ines Perkavac

Si dice o non si dice?

Dito, orecchio, labbro, ciglio

Alcuni sostengono che non è sbagliato dire i **diti**, i **labbri**, **gli orecchi**, eccetera. Altri invece sostengono che si deve dire **le dita**, **le labbra**, **le orecchie** e così via. Qual'è la forma più corretta?

Vediamolo insieme: tutt'e due le forme sono corrette: **i diti**, **le dita**, **i labbri**, **le labbra**. Ma per chiarire bene le idee è necessario sapere che esistono dei nomi maschili detti anche **sovrabbondanti** appunto perché, invece del solito unico plurale, di plurali ne hanno due: uno regolare in **-i**, di genere maschile, e uno irregolare in **-a**, usato nel femminile. Ai nomi che abbiamo elencato molti altri se ne potrebbero aggiungere: come frutto (i frutti, le frutta), gesto (i gesti, le gesta), muro (i muri, le mura), lenzuolo (i lenzuoli, le lenzuola), calcagno (i calcagni, le calcagna), ciglio (i cigli, le ciglia), ginocchio (i ginocchi, le ginocchia), e si potrebbe continuare per un pezzo. Alcuni di questi doppi plurali si adoperano a piacimento, senza differenza di significato (per es., i due plurali di sopracciglio: i sopraccigli, le sopracciglia); ma quasi sempre tra le due forme c'è differenza di significato, a volte anche notevole.

Osserviamo queste semplici frasi: "Lo strinse tra le braccia", "Si appoggiò sui bracci della poltrona", "I fondamenti di una scienza", "Le fondamenta del palazzo", "Parla a gesti", "Le gesta dell'eroe", eccetera. In particolare, per **dito**, i due plurali spesso si confondono, secondo le regioni d'Italia: "Ho i diti indolenziti", "Ho le dita indolenzite".

Per **orecchio** c'è da dir questo: che si tratta di un nome sovrabbondante fin nella forma singolare: l'orecchio e l'orecchia, con i rispettivi plurali, gli orecchi e le orecchie. La forma maschile è quella più comune, l'unica del linguaggio scientifico. Pure nel significato musicale è sempre maschile: "Ha un orecchio finissimo", e anche in certe locuzioni: "Porre, porgere, prestare orecchi a una cosa". Come vediamo, tante sfumature, dove soltanto l'uso può dare consiglio.

Anche il plurale di **calcagno** è duplice: i calcagni le calcagna. Ma il primo è l'unico da usare in senso proprio: "S'è sbucciato i calcagni", "I calcagni delle calze"; il secondo s'usa solo in alcune locuzioni: "Stare alle calcagna di uno", seguirlo da vicino; "Battere, alzare le calcagna", darsela a gambe, scappare.

PREVAJALSKI TISK

Maja Dolanc

Iz naših prevajalskih revij

Prevoditelj 53-54

V uvodniku revije nova urednica Stanka Pavuna obvešča bralce o nekaterih spremembah v zasnovi revije in sporoča, da bo ta zaradi težkih razmer na Hrvaškem letos izšla le dvakrat.

V zaglavju Jezik in prevajanje **D. Maček** obravnava značilen besedotvorni model, ki je skupen zloženkam in izpeljankam v nemščini, švedščini in hrvaščini.

V prispevku Transpozicija besednih vrst pri prevajanju **Z. Čulić** piše o jezikovnem pojavu, ki prevajalcu omogoča, da semantično vsebino jezika prenese v ciljni jezik, in sicer z zamenjavo ene površinske strukture z drugo. Taka transpozicija je včasih obvezna, včasih pa le prispeva k bolj idiomatskemu izražanju v ciljnem jeziku.

M. Brdar in R. Brdar-Szabo se v svojem prispevku Kultura, metafora in nevarnosti (pri prevajanju): Zapis o nekaterih težavah pri prevajalskem delu dotakneta težav, ki nastopijo zaradi različnih kulturno pogojenih struktur v različnih jezikih, posebej pa opozorita na razlike v metaforiki in na nevarnosti pri uporabi metafor, ki jih štejemo med t. i. "lažne prijateljke".

Zaglavje Prevajalske izkušnje prinaša prispevek **M. Kinela** o italijanskih oblikah hrvaških lastnih imen.

V. Crijenak v prispevku Praksa nekega prevajalca podrobno opisuje svoje prevajalsko delo v Zavodu za zdravstveno varstvo Hrvaške.

V zaglavju Prikazi in kritike **S. Slaming** prikaže delo Krsta Spalatina Petjezični slovar evropeizmov (Matica hrvatska, ZG 1990) in poudari, da je slovar kljub nekaterim tehničnim pomanjkljivostim prava jezikoslovna in tradukcijska mojstrovina, za katero je pisec zbiral gradivo kar petdeset let.

V. Tanay predstavi knjigo The Language of Medicine pisca Johna H. Dirckxa (Praeger Publishers, N. Y. 1988). Poseben čar daje knjigi predstavitev specifičnih žargonov, ki jih uporabljajo zdravniki, medicinske sestre, bolniki in zdravstvene administratorke, saj ima pogovorni jezik precejšen vpliv tudi na uradni medicinski jezik. Knjiga bo koristen pripomoček vsem, ki se ukvarjajo s poučevanjem ali razvojem angleškega medicinskega izrazja.

T. Martinović predstavlja novo jezikoslovno in prevajalsko revijo Prizma, o kateri smo že pisali.

V zaglavju Pogovori o hrvaškem jeziku najdemo tokrat prispevke **Z. Jurića, D. Grečla in J. Pavičića**. Mnogim bo koristil prevod obrazca izpisa iz matične knjige v angleščino, francoščino, nemščino in talijanščino.

V zaglavju Obvestila **T. Matić-Brnadić** poroča o V. mednarodnem srečanju prevajalcev ITI (Institute of Translation and Interpreting), ki je bilo letos v Londonu. Na njem so sprejeli za prevajalce zelo pomemben sklep o pravni zaščiti prevajalcev.

S. Pavuna piše o posvetu Društva za uporabno jezikoslovje Hrvaške. Sledi napoved simpozija Infoterma na Dunaju, tematske konference Prevajanje in Evropska skupnost, ki bo v Stockholmu 22. in 23. junija 1992, in mednarodnega kongresa Translation Studies - An Interdiscipline, ki bo potekal na dunajski univerzi od 9. do 12. septembra naslednjega leta. Na kongresu se bodo ukvarjali s štirimi tematskimi področji, in sicer s Prevajanjem, Zgodovino in kulturo, Prevajanjem in tehnično komunikacijo, Šolanjem in usposabljanjem prevajalcev ter Prevajanjem in lingvistiko. Naveden je tudi naslov, na katerega naj udeleženci pošljejo povzetke referatov.

Špela Kutin

Slovensko-francoski slovar

Viktor Jesenik, Narcis Dembskij, DZS 1990

Slovensko-francoski slovar pokojnega dr. J. Kotnika je bil v svoji četrti, izpopolnjeni izdaji (1970 - 30.000 gesel) uspešen pripomoček vsem, ki jim je bilo potrebno večje ali manjše znanje francoščine, tega pomembnega svetovnega jezika in posredovalca velikega kulturnega bogastva francoskega naroda, vendar je bilo treba po izidu obsežnega Francosko-slovenskega slovarja dr. Antona Grada (1975 - 70.000 gesel), ki pomeni razširitev in poglobitev svojega predhodnika, Francosko-slovenskega slovarja dr. J. Kotnika (1960), misliti tudi na večji slovensko-francoski slovar. Čedalje tesnejše mednarodne vezi in nagel razvoj na vseh področjih delovanja sodobne družbe, predvsem znanosti in tehnike, ter vzporedno s tem tudi vse večje jezikovno bogastvo ne dopuščajo zastarevanja slovarjev, temveč zahtevajo izpopolnjevanje predvsem na področju leksikografije velikih svetovnih jezikov. Tako smo Slovenci dobili prepotrben nov slovensko-francoski slovar, ki je pomemben dosežek slovenske leksikografije. Zahtevno nalogo sta v petih oziroma šestih letih opravila ustanovna člana našega društva in izkušena poznavalca francoskega jezika Viktor Jesenik (A-N, R-Ž) in Narcis Dembskij (O-P). Bogate in dolgoletne prevajalske izkušnje so sestavljalecema omogočile, da sta poleg idiomatike, ki je kar obsežna, v slovar vključila še obsežen izbor strokovnega, tehničnega in znanstvenega besedja.

Sestavljanje slovarjev je nasploh težavno delo, ki pravzaprav ni nikoli končano ali popolno, delo, pri katerem so morda še bolj kot na drugih področjih nedorečenosti neizogibne. Pravična presoja slehernega izdanega slovarja je sicer možna šele po daljši preskušnji tega pripomočka pri prevajanju, vendar lahko že sedaj ugotovimo, da ima novi slovensko-francoski slovar praktično vrednost, pomeni pa tudi

svojevrsten dosežek maloštevilnega naroda, ki se mora truditi za vključitev v mednarodne tokove, tembolj v sedanjih nemogočih razmerah še komaj obstoječe Jugoslavije.

Morda zveni kot nenehno ponavljanje, vendar je dober prevod temeljno merilo uspešnosti na mednarodnem trgu in vraščenosti vanj. Prevajalske tegobe pa so največje prav pri prevajanju v tuj jezik. Prevajalec, ki prevaja v tuj jezik, ima najtežjo nalogo. Prevaja namreč iz jezika, ki je "njegov", materni in ga bolje obvlada, v jezik, ki ga manj obvlada, zato mu pride še kako prav slovar, ki poleg prevoda izrazov v veliki meri vsebuje tudi prevod posameznih segmentov ali besednih zvez. Vsak jezik ima namreč svojo skladnjo, ki jo je treba dobro poznati, to velja tako za izvirni kot za ciljni jezik. Z drugimi besedami, stavkom v tujem jeziku ne sme botrovati slovenska semantika oziroma slovenska zgradba segmentov. Avtorja se trudita s čim več primeri izvirnih francoskih besednih zvez odvracati uporabnike slovarja od t. i. "dobesednega" prevajanja, ki je izredno nevarno. Tujcem se zdijo takšni prevodi v najboljšem primeru "čudni", ponavadi pa že kar nerazumljivi. Gre namreč za problem neustreznih besednih zvez, v katerih so v slovenskem jeziku uporabljeni povsem drugačni izrazi, razporejeni drugače kot v francoščini. Tako moramo za "pijan do nezavesti" v francoščini zapisati "complètement soûl" ali "ivremort". Avtorja sta pri podajanju natančnega pomena zelo selektivna, to pa tudi izkušenemu prevajalcu omogoča poglobljanje znanja. Pod izrazom "pijan" najdemo še: biti lahko ≈ "être emeche", fam "avoir bu un coup de trop"; biti pijan kot čep, kot mavra "être soûl comme une grive".

Pri izbiri gesel kot tudi v vseh drugih pogledih sta si sestavljalec prizadevala, da bi bil slovar čim popolnejši. Zato je izbira gesel bogata - slovar obsega prek 60.000 gesel.

V primerjavi s predhodnim slovarjem dr. J. Kotnika ta ponuja kar 30.000 novih gesel in množico pomenskih odtenkov. Tem sta avtorja novega slovensko-francoskega slovarja posvetila veliko pozornosti; med posameznimi odtenki lahko izbiramo in se odločimo za odtenek, ki bo povedal vse, kar bi sicer morali prevesti opisno. Za posamezno slovensko besedo najdemo množico francoskih izrazov, med katerimi moramo seveda izbrati pravega. Uporabo slovarja pri tem lajšajo številna pojasnila v oklepajih pred posameznimi besedami oziroma izrazi. Primer: obveza - med "pansement", "bandage"; fig (obveznost) "obligation", "engagement"; sledijo ustrezne besedne zveze: "contracter une obligation", "prendre (ali assumer) un engagement", "remplir ses obligations", "faire honneur à ses engagements", "observer (ali respecter) ses engagements". In še primer ustreznega glagola obvezati - (rano) "panser", "bander une jambe"; fig "prendre une obligation", "s'engager", "s'obliger à", "le contrat oblige" itd. Značilen primer večpomenskosti slovenskega jezika je izraz list - bot "feuille"; (papirja) "feuille de papier"; (časopis) "journal"; (rezilo) "lame"; cvetni ≈ "petale"; jedilni ≈ "carte", "menu", krstni ≈ "extrait baptistaire"; lovski ≈ "permis de chasse"; mliški ≈ "certificat (ali acte) de deces"; notni ≈ "partition"; tovarni ≈ "connaissance"; uradni ≈ "journal officiel"; uvozni ≈ "licence d'importation".

Francoski izrazi so razporejeni po pojmovnih skupinah in ločeni s podpičjem, medtem ko med istoznačnicami stoji le vejica. Kar zadeva velikost, je novi slovensko-francoski slovar, kakor že omenjeno, še enkrat obsežnejši od slovarja dr. J. Kotnika, s katerim pa ne tekmuje po številu gesel ali obravnavi pomena izrazov.

Avtorja preprosto težita k prikazovanju pravilne rabe jezika s številnimi primeri, to pa daje slovarju dejavno vlogo pripomočka, uporabniku slovarja pa modele, na podlagi katerih sam tvori pravilne stavke.

Slovar ponuja tudi širok izbor strokovnega, tehničnega in znanstvenega besedja, ki odseva bogate prevajalske izkušnje obeh sestavljalcev tudi na teh področjih ter njuno skrbno in sistematično dolgoletno zbiranje in urejanje terminov.

Kot rečeno, slovaropisje ni nikoli končano delo in tudi v tem slovarju je še prostora za izboljšave, hkrati pa je vsak, še tako dober slovar treba uporabljati skupaj z drugimi, najboljše takšnimi slovarji ali glosarji, ki se selektivno ukvarjajo s posameznimi področji človekove dejavnosti. Kot prevajalka, ki se kakor drugi kolegi soočam z vrsto težav pri prevajanju v tuj jezik, menim, da je novi slovensko-francoski slovar odlično izhodišče za prevajanje v francoščino, da pa je vsakič vredno pobrskati oziroma preveriti kak izraz ali besedno zvezo tudi v enojezičnih francoskih slovarjih, ki z navajanjem kolokacijskih sobesedil, v katerih se leksikalne enote navadno pojavljajo, razlagajo skladienske težave, idiome, slogovne posebnosti in drugo, kar je treba poznati pri dejavni rabi jezika.

Prevajalci, ki si vsak zase pri svojem delu izdelujemo interne slovarčke, dobro vemo, koliko truda je treba vložiti v sestavljanje takega slovarja, zato obema avtorjema iz spoštovanja do njihovega truda čestitajmo za uspešno opravljeno nalogo in jima želimo še veliko let tako uspešnega sodelovanja.

Marjan Golobič

Grad, Leeming: Slovensko-angleški slovar

Dočakali smo tako nestrano pričakovani novi "veliki" Slovensko-angleški slovar. Takoj smo opazili, da je v novi verziji pridevnik "veliki" izostal, in to po pravici. Slovar, ki ga imamo pred seboj, je popravljena in prečiščena verzija "starega" Gradovega Velikega slovensko-angleškega slovarja. Čiščenje je opravil Henry Leeming. Ker je angleščina njegov materni jezik, se je lotil le angleškega dela tega leksikografskega dela, slovenski del pa je ostal nespremenjen, čeprav bi se tudi v njem dalo marsikaj spremeniti, očistiti, izboljšati, dodati.

Obstaja malo znan seznam popravkov "starega" Gradovega slovarja, ki ga je DZTPS izdal aprila 1984, sestavil pa ga je Stanko Klinar s pomočjo Margaret Davis in avtorja tega članka. Kompilacija, ki je na žalost brez naslova, vsebuje okrog 1300 popravkov, vendar to ne pomeni, da so v njej prav vse spremembe, ki bi bile potrebne. Pričakovati je bilo, da bo Leeming upošteval ta dokaj obsežen seznam napak in popravkov. Na žalost se iz razlogov, ki jih ne poznamo, to ni zgodilo. Največkrat je Leeming napake popravil po svoje, tako da se popravki pogosto razlikujejo od tistih, ki jih je predlagal Klinar. Leeming je spregledal tudi nekaj napak, ki jih je Klinar popravil. Pod geslom **medtem** najdemo v Gradovem slovarju: Kje boš ti medtem? Where shall you be by that time? Klinar je angleški prevod popravil v "Where will you be in meantime?", Leeming pa to spremeni v "Where will you be meanwhile?". Prav tako Klinar v geslu **meja** "to draw border" popravi v "to draw a border", Leeming pa v "to draw a boundary". Seveda so tako Klinarjevi kot Leemingovi popravki sprejemljivi. Vseeno pa bi Leeming lahko s pridom uporabil Klinarjeve popravke, saj se mu včasih izmuzne kakšen neustrezen angleški prevod, največkrat zaradi njegovega pomanjkljivega poznavanja slovenščine. Geslo **na potovanju**, ki ga Klinar iz "in travelling" popravi v "on a journey", pri Leemingu ostane

nespremenjeno. Enako je z geslom **medeninast**. Klinar je medeninasta posoda - "brass" popravil v "brassware", Leeming pa je napako spregledal.

Opazili pa smo vsaj eno napako v Klinarjevih popravkih, in sicer pod geslom **odpadek**. Grad prevaja "Odlaganje odpadkov (tukaj) prepovedano!" s "Shoot no rubbish here!". Klinarjeva verzija je presenetljiva: "No tipping!".

Seveda je najpomembnejši očitke, ki ga lahko izrečemo "novemu" Gradovemu slovarju, popolnoma neobdelan izhodiščni slovenski del. Tu bi se dalo še veliko izboljšati, dodati in izpustiti. Oglejmo si samo geslo **adjustirati**: to adjust ≈ spor; to "adjust the quarrel" ≈ si kravato "to adjust one's tie". Sicer Leeming preoblikuje geslo tako, da spremeni "to adjust the quarrel" v "to settle a quarrel" in "to adjust one's tie" v "to fix all to adjust one's tie", toda prepričan sem, da si noben Slovenec ne "adjustira" kravate, ampak si jo "popravi", in tudi spori se ne "adjustirajo", ampak se "poravnajo". To geslo bi torej lahko mirne duše izpustili, prav tako tudi **majoriteta**, **majoriteten**, **milenarij** itd. Po drugi strani pa noben slovar ne navaja aktualne terminologije, kot je "kotacija", "subjektivnost", "objekt". Tudi s prevodi nekaterih tujk si prevajalec ne more kdove koliko pomagati. Pod **konvertibilen** bi slovar lahko navedel vsaj , da je konvertibilna valuta "hard currency", in naprej, da v slovenščini "konstruktor" pomeni predvsem "designer" in ne "constructor".

V okviru posameznega gesla se večkrat primeri, da se prevodi ponavljajo. Pod geslom **srce** najdemo "srce trgajoč", "to človeku trga srce", "trga se mi srce" in "človeku se trga srce". Vsi ti primeri so vsak zase prevedeni v angleščino. Jasno je, da bi lahko vse štiri skrčili samo na dva.

Na koncu lahko ugotovimo, da je novi Slovensko-angleški slovar sicer precejšen korak naprej v primerjavi s "starim" Velikim

slovensko-angleškimi slovarjem, ne zadovoljuje pa potreb današnjega slovenskega uporabnika angleškega jezika. Zdaj, ko Slovenija "vstopa v Evropo", se bodo slovenski leksikografi morali še krepko potruditi in si pridobiti precej dodat-

nega znanja in slovaropisnih veščin, da bodo dosegli raven slovarskih izdelkov kake moderne evropske leksikografske hiše, kakršna je na primer Robert-Collins.

OBJAVLJENO V MANAGERJU

Strokovni sodelavec, ne prevajalec

MANAGER, št. 6/91

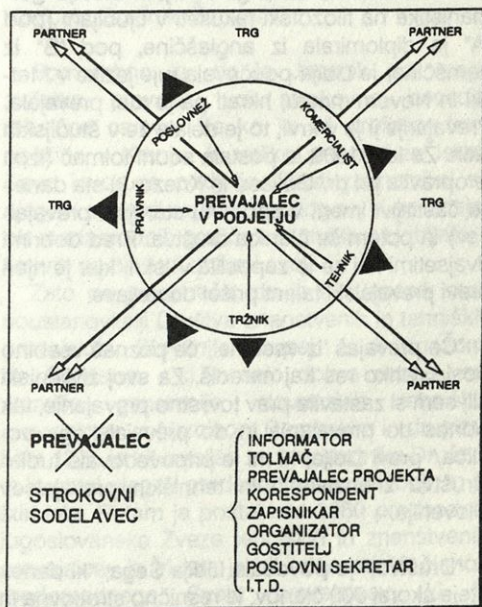
"Prišla sem v Iskro kot prevajalka in sem imela to srečo, da so me že v začetku 'porinili' naravnost v komercialno in me niso osamili kot golega prevajalca, kar se žal v naših podjetjih prepogosto dogaja. To poznam iz lastnih izkušenj. Vem, kako ravnajo s prevajalci v našem gospodarstvu. S tem delamo sebi največjo škodo, ker samo prevajalec, ki ga gospodarstvo sprejme kot enakovrednega sodelavca pri oblikovanju zunanjetrgovinskih poslov, da ne rečem pri oblikovanju zunanjetrgovinske pogodbe, pogodbe o sodelovanju in medsebojnih stikih, samo tak prevajalec lahko res da od sebe vse svoje znanje, ker pozna problematiko."

Lidija Šega, ki je bila letos izvoljena za predsednico Društva znanstvenih in tehniških prevajalcev Slovenije (DZTPS), govori hitro, razločno, samozavestno - a ne napadalno - in brez obotavljanja, kot govori človek, ki je prišel do določenih ugotovitev in sklepov, potem ko so dolgoletne izkušnje in vsakdanje delo potrdili, kar je bilo morda na začetku le zamisel, domneva ali prizadevanje.

PREČRTANI "PREVAJALEC"

Pogovarjala sva se o vlogi prevajalca in tolmača v gospodarstvu, v podjetjih in na drugih tehniških in znanstvenih področjih, še posebej o vlogi prevajalca pri sklepanju poslovnih pogodb. Leta 1988 je Lidija Šega na simpoziju delegatov hrvaške in slovenske zveze

znanstvenih in tehniških prevajalcev v Portorožu zbudila veliko pozornost s svojim referatom na to temo. Njen referat obsega kakih petnajst strani z nekaj diagrami, vendar pomeni korak naprej v slovenski prevajalski misli in praksi in se ujema z najboljšimi in najuspešnejšimi izkušnjami ustvarjalnega prevajalstva v razvitih državah.

V referatu v Portorožu, ki je bil objavljen tudi v glasilu DZTPS Mostovi, je ob praktičnem primeru strnila osnovne misli o tem, kako naj se prevajalec vključuje v poslovne dejavnosti in kakšna naj bo njegova vloga.

"Trdim, da so prevajalci najbolj zadovoljni tam, kjer so motivirani z vsebino dela in pravim vrednotenjem vloge, kjer so neposredno vključeni v delovni proces, kjer vedo, zakaj in za koga prevajajo in kako njihovo delo pomaga pri doseganju skupnih ciljev delovne organizacije."

Taka je filozofija Lidije Šega. "Večni problem, kako oceniti prevajalsko delo (po straneh ali po urah prevajanja), bi se moral vsebinsko spremeniti. Prevajalsko delo bi morali vrednotiti kot ustvarjalno delo, kot sodelovanje pri projektu, pa naj gre pri tem za prevajanje tehnične dokumentacije za izvoz, za uvajanje novega proizvodnega programa ali pa za navezovanje poslovnih stikov, prenos tehnologije ali kar koli že ..."

Sedanja predsednica DZTPS je to misel izrazila tudi z diagramom, ki nazorno kaže, kaj vse mora biti prevajalec. Značilno je, da je na diagramu beseda "prevajalec" prečrtana.

Po končani klasični gimnaziji in študiju germanistike na filozofski fakulteti v Ljubljani (pod "A" je diplomirala iz angleščine, pod "B" iz nemščine) je Lidija poučevala tuje jezike v Metliki in Novem mestu, hkrati pa je tudi prevajala. Prevajanje ji je v krvi, to je delala že v študijskih letih. Že leta 1969 je postala sodni tolmač (izpit je opravila pri dr. Goliasu in Knezu, ki sta danes že častitljivi imeni v spominu starejših prevajalcev) in potem še članica društva. Pred dobrimi dvajsetimi leti se je zaposlila v Iskri, kjer je njen prvi prevajalski talent prišel do veljave.

"Če prevajaš 'iz vsebine', če poznaš vsebino posla, lahko res kaj narediš. Za svoj življenjski cilj sem si zastavila prav tovrstno prevajanje, tak odnos do prevajanja in do prevajalskega poklica," pravi Lidija, ki mi je pripovedovala tudi o Društvu znanstvenih in tehniških prevajalcev Slovenije.

"Društvo," je povedala Lidija Šega, "ki danes šteje skoraj 600 članov, je resnično strokovna in neprofitna organizacija. To dejstvo je po njenem

mnenju pomembno tudi za naročnike prevodov. "Saj danes vsi znajo prevajati, vsi znajo organizirati prevode. Mi se s tem nismo nikoli postavljali, ker smo stanovska organizacija."

Delo društva je organizirano v dveh smereh. Po eni strani je društvo organizacija, ki deli članom prevode, "saj prevajamo v 22 jezikov". Za vseh 600 članov so urejene kartoteke po jezikih, tako da je za vsakega člana zapisano, kateri je njegov materni jezik. To je pomembno, ker je veliko članov društva tujcev, ki so pri nas študirali ali živijo pri nas.

"Zato lahko prevajamo veliko strok," je dejala Lidija Šega in pripomnila: "Mislimo, da je osnova dobrega prevajanja v tem, da vsakdo prevaja v svoj materni jezik. Res je, da se ukvarjamo zlasti s pisnim prevajanjem ker deluje tudi društvo konsektivnih prevajalcev in simultanih tolmačev, vendar je veliko njihovih članov naših članov, konsektivno 'pa se gremo tudi' v našem društvu, ker se jezika naučiš samo v stiku z živim jezikom in mi se še vedno vsi učimo."

Društvo organizira tudi strokovne seminarje za prevajalce po jezikovnih sekcijah. Dokaj živo tečejo angleški seminarji, na katerih sodeluje Alan Duff, ki se ukvarja s problematiko prevajanja iz slovenskih jezikov v angleščino. Na nemškem seminarju je sodeloval avtor nemško-slovenskega pravnega besednjaka Apovnik. Tudi seminar italijanskega jezika je uspešen.

Na koncu pogovora je Lidija Šega opozorila na problem, ki se ga dobro zavedajo vsi prevajalci: na nove pojme, za katere s nismo "iznašili" zadovoljivih prevodov. "Za razdružitev," je dejala, "uporabljajo v Avstriji že izraz *loslösung*.

"Ja," sem pripomnil, "po angleško bi bilo po mojem še najbolj *separation*."

"Kaj pa *lastninjenje*?" je vprašala moja sobesednica. "Kaj boste rekli *reconstruction of ownership* ali kaj?"

In na to res nisem imel kaj reči. Vsaj za zdaj še ne.

Izkušnje najboljšega prevajalca v francoščino

Redkost: dober prevod v tuj jezik

MANAGER št. 7-8/91

Človek, ki ni natančen in priden, ne more biti dober prevajalec.

Te besede so mi najbolj ostale v spominu iz pogovora z Viktorjem Jesenikom, starosto slovenskih prevajalcev, ki je letos učakal sedemdeset let. Pogovarjala sva se v njegovi hiši v Podbrezjah, nedaleč od čudovite taborske cerkvice. Za sklepno poročilo v nizu člankov o poklicnem prevajanju sem se odločil za pogovor z Jesenikom ne samo zato, ker ga poznam že od leta 1946, ko se je po šolanju v Franciji, kjer je bil oče rudar v rudniku železove rude v okolici Nancyja, vrnil v Slovenijo, ampak predvsem zato, ker je velika prevajalska osebnost in ker je med Slovenci vsekakor najboljši prevajalec v francoščino.

Viktor Jesenik je bil v letih 1950-1958 profesor za francoščino na kranjski gimnaziji. "Že takrat sem veliko prevajal. S Cenetom Vipotnikom sem imel najboljše odnose. Zelo rad je imel francoski jezik. Vsak teden sva imela uro francoščine. Nekaj sva popila in govorila francosko. Cene Vipotnik je imel dobre zveze v Franciji."

Jesenik pripoveduje, da je takrat prevedel trinajst Prešernovih pesmi, ki jih je Vipotnik poslal znanemu literarnemu kritiku "Lettres nouvelles" Nadeauju. Ta je odgovoril, da je zelo zadovoljen, in je predlagal, naj bi mu iz Slovenije poslali še kaj.

Po tem odgovoru so slovenski književniki takoj naredili izbor slovenske poezije od Prešerna do Koviča. V tem izboru je bilo 26 pesniških imen.

"Leta 1958," pripoveduje Jesenik, "sem med prvimi v Sloveniji stopil v svobodni poklic prevajalca. Skoraj vse, kar sem prevajal, sem prevajal v francoščino. To sem delal tem laže, ker mi gre francoščina neposredno," kot se je izrazil. "Nisem se moderniziral, imam svoj pisalni stroček, razmišljam sproti, pa je v redu."

Jesenik je eden redkih prevajalcev, ki zna - upam se trditi - celo bolje prevajati v "tuj" jezik, to je v francoščino, kot v slovenščino. "Za prevode iz francoščine imamo dvajset dobrih prevajalcev," meni Jesenik. "Za prevode iz angleščine kakih petdeset dobrih prevajalcev. Vendar nimamo resnično dobrih prevajalcev v tuje jezike."

"MALENKOSTNI" METRI KNJIG

Jesenik je v štiridesetih letih poleg Prešerna prevedel za dve antologiji slovenske poezije, dve knjižici Mateja Bora, po smrti Ceneta Vipotnika je objavil 50 njegovih pesmi v francoskem prevodu. Prav v začetku se je posvetil Kosovelu in je prevedel še druge literarne "malenkosti". Teh "malenkosti" je za dvajset knjig in knjižic. Med številnimi pesniki, ki jih je prevedel, so tudi Kocbek, Gradnik, Župančič.

Pomembno je, da je Jesenik od vsega začetka prevajal tudi strokovna besedila tehnične narave. Še ko je bil profesor francoščine v Kranju, je veliko prevajal za Iskro, Savo in druga podjetja. Zlasti pomembni so njegovi prevodi zajetnih katalogov, ki so izhajali ob mednarodnih grafičnih bienalih v Ljubljani, v katerih so bili tudi obširni eseji.

Zato ne preseneča, da je bil Jesenik med soustanovitelji Društva znanstvenih in tehniških prevajalcev Slovenije skupaj z dr. Knezom, dr. Goliasom - ki ju zelo dobro pozna vsaj starejša generacija slovenskih tehniških prevajalcev - z Narcisom Dembskim in drugimi. Leta 1975 je bil izvoljen za predsednika Društva in je ostal njegov predsednik dve obdobji, to je štiri leta. Potem je postal leta 1980 predsednik jugoslovanske Zveze tehniških in znanstvenih prevajalcev in tri leta je bil eden od 18 članov mednarodnega Sveta prevajalcev, ki je dejansko pristojen za politiko svetovnega

prevajanja. V tistih letih je spoznal skoraj ves svet.

Med sadovi njegovih prizadevanj in izredno razsežne dejavnosti je velik in frazeološko zelo bogat slovensko-francoski slovar, ki je moral precej dolgo čakati na objavo. "Sestavljal sem ga šest let," pravi Jesenik. "Moj kolega Dembskij, ki zdaj živi v Franciji, pa je ' naredil' črki O in P." Slovar je pri prevajalcih v kratkem času požel obilo priznanj.

Vprašal sem ga, ali se prevajalci kaj obračajo nanj za pomoč in nasvete. "Pomagal sem in pomagam mlajšim pri prevajanju v francoščino. Pošiljajo mi svoje prevode in jim svetujem.

Učijo se vsak svoje tehnike. Priporočam jim, naj gredo za leto ali dve v Francijo, če le morejo, naj živijo med Francozi in se seveda čim bolj pridno učijo," pravi Jesenik.

Na koncu sem ga vprašal o znanem italijanskem reku, da je "prevajalec izdajalec". Dobro pozna rek in meni, da velja za slabe in površne prevajalce in tolmače. "Vsak resen prevajalec si mora z vsemi močmi prizadevati, da ne bo izdal svojega besedila, čeprav človek tu in tam kaj spregleda. Pri literarnem prevajanju ima prevajalec nekoliko več svobode. Vendar je treba veliko delati in se vse življenje učiti."

Božidar Pahor

Katere jezike naj tudi v stroki obvlada manager?

Najprej izpopolni slovenščino

MANAGER št.9/91

V majski številki Managerja me je članek Borisa Verbiča z naslovom Vrhovni šef ima vedno odprta vrata spodbudil k razmišljanju, da bi bilo primerno osvetliti komunikacijske sposobnosti slovenskih managerjev. Pri tem se bom omejil samo na tri dejavnike: odnos do slovenskega jezika, znanje tujih jezikov in odnos do prevajanja.

Zgodovine poveljne slovenščine, ki so ji, tako vsaj upam, šteti dnevi, ne more prikriti noben slovenski manager, ki se je v tem obdobju šolal, še manj pa tisti, ki je aktivno deloval v politiki. To obdobje je pri ljudeh pustilo ohlapen odnos do matičnega jezika, saj ni bilo več toliko pomembno, kaj hoče kdo povedati ali napisati in da bo to preprosto, jasno in razumljivo, ampak bolj dejstvo, da je bilo sporočilo povedano z besedami in besednimi zvezami, ki so bile tisti čas v (politični) rabi. Managerji, ki niso bili dovolj trdni in samozavestni v odnosu do svojega maternega jezika, so hitro podlegli tem političnim jezikovnim težnjam, po načelu posnemanja pa so s tem okužili tudi svoje sodelavce. V takšnem spolitiziranem jeziku

mrgoli tujk, dolgovernosti in nerazumljivosti - o tem vedo več strokovni prevajalci, ki so morali iz takšne jezikovne in pomenske godlje najprej izluščiti pomen sporočila, kar je bilo neprimerno težje kot pa prevesti besedilo v tuj jezik.

Kako je raba takšnega jezika vplivala na komunikacije "v hiši" in "na trgu", kot jih imenuje omenjeni članek? Dvomim, da je veliko prispevala h komunikativnosti, k vedenju. Pa tudi sicer so bili ljudje navajeni poslušati in prebirati tak jezik, saj so se z njim srečevali pri delu, pri poslušanju in branju novic in informacij, zato jih, razen redkih izjem z bolj izbrušenim odnosom do jezika, to niti ni tako motilo. Torej neznanje slovenskega jezika, v smislu enostavnosti, jasnosti in razumljivosti, niti ni negativno vplivalo na komunikacijo v podjetju, saj ni bila razvita zavest o tem neznanju. Sporazumevanje na trgu je potekalo dokaj nemoteno, čeprav managerji in sestavljalci besedil in informacij pri tem nimajo nikakršne zasluge. Svoj jezik, s katerim so "v hiši" še nekako komunicirali, so enostavno prenašali "na trg", tudi na tuj trg. Pogodbe, tehnični opisi, ponudbe in podobna besedila, ki so jih dajali v prevajanje,

so bila velikokrat tako nerazumljiva, da je bil potreben pred prevajanjem dodaten poseg, ki ga prevajalci imenujemo "pretvorba izvirnika v besedilo, godno za prevod". Več težav pri komunikativnosti je bilo takrat, ko so managerji potrebovali pomoč tolmačev, ali pa takrat, ko so morali sodni tolmači "uradno" prevesti kak dokument (ki je npr. vseboval komplicirano ime kake naše firme). Pri tolmačenju, to vem iz lastne prakse, se je velikokrat dogajalo ne le to, da tujci nikakor niso mogli dojeti naših imen organizacij, institucij ipd., pač pa tudi to, da jim niti strokovna imena (izdelkov, blagovnih znamk, sklopov) niso šla v glavo. To se že dotika drugega področja, namreč šibke slovenščine tehnično izobraženega osebja, ki v naših firmah precej okorno poimenuje izdelke in njihove dele.

Čeprav sem o tako opisani slovenščini govoril kot o preteklosti, pa je raba nerazumljivega jezika med managerji še vedno zelo pogosta, le da je vse manj politično pogojenih izrazov, a dolgoletna osnovna nejasnost in gostobesednost še vedno ostaja. Postavlja se vprašanje, kaj storiti? Tisti politik in manager, ki nikoli ni zavestno negoval svojega govorništva, nikoli ni napredoval kot govorec, ampak je ostajal na isti stopnji (ne)znanja te večšine. Enako velja za znanje slovenskega jezika.

Predlagam, da ustezne institucije (Brdo, Radenci, pa tudi delavske univerze) razmislijo o organiziranju specializiranih tečajev izpopolnjevanja slovenskega jezika. Lahko bi imeli naslednje tečaje: za vodilne managerje, za tehnično izobražene managerje, za managerje na področju marketinga, zunanje trgovine ipd.

V svetu je iz dneva v dan več uporabnih priročnikov o vodenju, komuniciranju, del teh predstavlja tudi revija *Manager*, a le redki so priročniki o izpopolnjevanju v maternem jeziku - verjetno zato, ker npr. v ZDA ni bilo tako korenitih (ne)kulturnih zasukov v zvezi z angleščino, kot so se pri nas dogajali v preteklosti.

V Društvu znanstvenih in tehniških prevajalcev Slovenije smo dolgo in z nezaupanjem pripravljali prvi seminar izpopolnjevanja slovenskega jezika za prevajalce, odziv nanj in neprikrito izražena potreba prevajalcev po teh

seminarjih pa sta nas opogumila, zato ga sedaj organiziramo vsaj enkrat na leto.

Za konec bi lahko parafraziral Disraelijevo misel: "Spoznanje o neznanju je začetek znanja" - pa čeprav se to nanaša na materni jezik.

"POPOLN" POSLOVNEŽ IMA VSELEJ TOLMAČA

Slovenski managerji, ki komunicirajo s tujimi partnerji, se morajo zavedati dveh dejstev. Kot predstavniki majhne republike in naroda so prisiljeni poznati tuje jezike, poleg tega pa veliko tujcev pozna našo nadarjenost za tuje jezike, ki izvira tudi iz idealne lege Slovenije na tromeji germanske, romanske in slovanske kulture.

S takšno predpostavko prihajajo tuji poslovni partnerji k nam, torej predidevajo, da se bodo lahko tekoče pogovarjali z našimi managerji. Ob tem je zanje samo po sebi umevno tekoče znanje enega ali dveh svetovnih jezikov (njihov matični pa je tretji). Postavlja se vprašanje, kako dobro naj slovenski manager obvlada tuj jezik? Ali tako, da bo lahko enakovredno sodeloval na seminarju angleške nadaljevalne poslovne komunikacije v Radencih, ki jo opisuje Božidar Pahor v majski številki pod naslovom *Intenzivno, kakovostno, nazorno?* Ali tako, da v dveh treh jezikih lomi preproste stavke in potrebuje tolmača na vsakem koraku?

Menim, da lahko znanje strokovnega jezika osredotočimo samo na dve sestavini; komunikativnost in strokovna terminologija. Manager mora biti komunikativen v maternem jeziku, še v enem jugoslovanskem jeziku ter najmanj v enem svetovnem jeziku. Pri dveh jezikih je vsekakor boljša kombinacija poznavanje enega germanskega in enega romanskega jezika (nemški in italijanski, angleški in francoski) kot pa dveh iz iste jezikovne skupine (angleški in nemški, italijanski in francoski).

Manager mora obvladati strokovno terminologijo (termine iz svoje panoge, osnovne finančne, bančne in komercialne termine) tudi v tistih jezikih, ki jih sicer ne obvlada tekoče. Znanje strokovnih terminov je njegov delovni instrumentarij, prav tako kot poznavanje trga v svoji dejavnosti ali poznavanje predpisov.

Anton Omerza

SLOVAR JE ZA PREVAJALCA NEPOGREŠLJIV PRIPOMOČEK

Končno imamo tudi Slovenci izčrpen razlagalni slovar svojega jezika, v katerem je sistematično obdelano njegovo celotno besedno gradivo od knjižnega prek znanstvenega, tehničnega, publicističnega in drugega izrazja do pogovornih in žargonskih jezikovnih plasti.

Veliko delo, ki se ga je lotil Inštitut za slovenski jezik pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti in katerega prvi rezultat smo dobili pred dobrimi dvajsetimi leti v obliki prvega zvezka Slovarja slovenskega knjižnega jezika, je zdaj končano. Pravkar je izšla zadnja - peta knjiga z gesli od T do Ž in besede, ki so v zadnjem času obogatile slovenski jezik.

Peti zvezek SSKJ je na voljo v vseh knjigarnah po Sloveniji, založba pa je ponatisnila tudi manjkajoče prejšnje zvezke in je tako mogoče kupiti tudi komplet.

Državna založba Slovenije d. d., Mestni trg 26, 61000 Ljubljana

